

ספר המצות לרס"ג

הוא רבינו סעדיא אלפיומי גאון זצ"ל

ריש מתיבתא דסורא הוא מתא מחסיא, אשר במדינת בבל

עם ביאור קצר ומספיק

ופתיחה בראשו לכאר שיטת רבינו הגאון ז"ל במנין המצות

יצא ממני הצעיר כא"י

שמעון הלפרין

שה"י מויץ בוילנא

בעמ"ח ספר מטה שמעון ג"ח ועוד

בן הרב הגאון הצדיק מוהר"ר יעקב ישראל הלפרין זצ"ל אבד"ק מלניק

כשנת מפיצי תורה וחכמה בירושלם ת"ו לפ"ק

עיה"ק ירושלם תונב"א

שנת תר"צ לפ"ק

הכותרת:

Rabbi Sh. Halpern P. O. Box 417

HAIFA
Palestine

התוכן

4	העתקה / הרב אברהם יצחק הכהן קוק
4	הקדמת ההנהלה
5	הקדמת המחבר
7	פתיחה [על שיטת רס"ג במניין המצוות והשוואתה לרמב"ם]
36-17	מניין תרי"ג מצוות שבתורה מרבינו סעדיא גאון ז"ל

ה ע ת ק ה

כאשר ירדו שיב הרב הנאון ר' שמעון הלפרין שליט"א מחבר ס' מטה שמעון ועוד ספרים, שהי' מו"ץ בוילנא יצ"ו. אותה נפשו להתעסק בקדשים ולהדפיס ספרים יקרים מרבותינו הראשונים ומגדולי האחרונים ז"ל, ולהוסיף בהם איזהו הערות מדיליה ומשל רבנים גדולים אחרים והוא רוצה להתאמץ לעשות תעמולה גדולה ולהגדיל תורה ולהאדירה ולחבר עמו עוד ת"ח יושבי ארצנו הק' שיתעסקו עמו בהעסק המקודש הזה, וכשיצליח הכורא יתב' מעשיו יוכל לצטוח מזה ג"כ חזק תורתנו הק' ולומדיה 'ע"כ אבקש בזה מכל גדולי עמנו ונדיביו לחזק את ידיו ולקנות את הספרים קמא קמא דמטא לידיהו בעין יפה ובזכות זה יתברכו כמקור הברכות כנפשם היקרה ונפש מכרכו כאהבה מהר הקודש ירושלים ת"ו.

אברהם יצחק הכהן קוק

(הרב הראשי בא"י)

עומדים אנחנו להדפיס בעזה"י בש"ז באדר כ"אורים על התורה מסכתרי הפנינים שבהספרים וגם מחכמי ארץ ישראל וחז"ל שליט"א ולע"ע נדפים חמשה גליוני דפוס על ספר בראשית ויתר החלקים אח"כ בעה"י.

כן הספר שב שמעתתא עם הוספות מהגאונים הנוגע בכיבוד דבריו או השגות עכשיו יש תח"י ספר תרי"ג מצות לרבינו סקדיא גאון ז"ל עם כיבוד קצר ומספיק וגם פתיחה בכיבוד שיטת רבינו מחירו חמשה ועשרים סענט כן שו"ת מטה שמעון ח"ג מכורך עם חוברת דבר אל העם, ויכוח וחזוק בדת וגם פנינים יקרים מגאון קדמון על הגדה ש"פ מחירו 35 סענט ולהחותמים שלנו וכן למוכרי ספרים חמשה ועשרים אחוים.

מלכר כל ספרי הרמב"ן על כל הש"ס ומהם שנדפס מכתב יד, וחידושי הרשב"א על סס' בי"ט מכתב יד, ועוד ועוד.

ברגשי כבוד

ההנהלה

עמ"י

עש"ו

הקדמה

הספר הקדוש הזה הנכנה על תרי"ג מצות לרכינו סעדיא גאון ז"ל כבר קנה את הלכות מיום הופיעתו בעולם כמשפט אחד מספריו של רבינו הגאון ז"ל. וחבה יתרה נודעת לו שקבעוהו גם בסדר התפילות לחג השכועות כרי שכל מצות התורה אשר נתרכזו בספר היקר הזה יהיו שגורים בפי כל העם שעיי"ו יפעל רושם גדול לקרב את לבם לאבינו שבשמים. כי עיני העדה של דורות הראשונים ידעו והרגישו כי רק ע"י לימוד ויריעת התורה תתחזק האמונה בהש"ת כמאמרם ז"ל בתו"כ פ' בחוקותי טובא ברשיי ז"ל בקיצור לשון עה"פ ואם לא תשמעו לי וגו' ותוכן דבריהם שאם לא עמל בתורה סוף סוף כהכרח יגיע ח"ו למדריגת כופר בעיקר אשר בשום אופן אין הכתוב נתבאר שם אלא באופן כזה ומעיד התוה"ק כי זה לא ישונה. וכך לדאבונינו נראה בחוש בראותנו את התוצאות של אלה מכני עמנו שלא נתחנכו על ברכי התורה. ועד כמה הגיעו במדרגתם ד' ישמרנו.

ועכשיו בזמנינו למרות נחיצתו כאמור אשר חובבי התורה והספרות ישראל משתוקקים להופיעתו, אינו מצוי ואולי אחד בעיר לא נמצא. לזאת אמרתי לתוציאו לאור לזכות את הרכים ויזרח שמשו של הספר הקדוש הזה גם בדורינו. וזכות רבינו הגאון ז"ל יעמוד לנו שלא תשכח התורה מפינו ומפי זרעינו עד עולם.

ונתתי לו ביאור קצר ומספיק שלא ילאה בו הקורא. וגם לא יהי לו כספר חתום. גם ערכתו פתוחה בראש הספר שכל אחד יוכל ליכנס לטרקלין ולבקר בהיכלו, שבו אכאד בעזה"י את שיטת רבינו ז"ע, וגם בו קצרתי הרבה כי עיקר שטתי סמתי בו שיהנו בו בני הנעורים וגם המון העם. שיהנו מאור תורתו. שחויץ סהלימוד התורה שמכשיר את האדם להשלימות האמיתית ובוה ידעו את התרי"ג מצות שנצטוינו במינו ע"י מרע"ה מפי ד' יתכרך שזה הוא סגולה לבא לידי עשי' וכאשר מבואר בחז"ל מנחות ט"ב שראיה מביאה לידי זכירה זכירה מביאה לידי עשי' וכו' וכדכתיב גבי ציצית וראיתם אותו וזכרתם ר"ל ע"י ראי' יבא לידי זכירה וגומר ועשיתם אותם ר"ל שזכירה מביאה לידי

עשי, אבל לגדולי תורה אי"צ לדידי ודכותי, ולהסגן העם יותר טוב לפנייהם הקיצור שבזה ישיג ביותר (ומה שלפעמים הארכתי מעט באיזה מקומות כמו בשורש ראשון וכדומה יען שהי' לי ההכרח בביאור שיטתו או שמשכתי איזהו דברים לענין סוסרי ובאור כתיבי התורה לברר להקורא אמיתת חדת ותזה"ק) והרוצה לעסוק בתורה הרי ב"ה ערוכה לפניו תורה שלמה וכל הרוצה להנות יבא ויהנה כמאה"כ לא בשמים היא וגו', ולא מעבר לים היא וגו' כפיך ובלבדך לעשותו (דברים ל' י"ב). **לחבב** את הספר הזה על הקוראים היא למותר כי סגנונו הנעים במליצה וחרוזים נעימים ויפים אשר אף אי הי' מלא דברים של מה בכך היו קופצים עליו להתענג על מליצותיו הנעימות ומה גם כלו אומר קדוש כנ"ל ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה במל"ה שלהם.

לטוב יזכר כבוד הרב הגאון ר' שלמה אהרן ווערטהיימער שליט"א שהקל בעבודתי בביאור הפנימי.

ד' הטוב יעניק עלינו משפע הצלחתו ויאיר עינינו במאור תורתו ויזכינו לראות בישועתו הנאמנה בקרוב ובכיאת הגואל צדק בכ"א.

פתיחה

מוסכם היא אצל חכמי התלמוד והבאים אחריהם ז"ל שמנין המצות בכל התורה כולה היא תרי"ג כדיוק, וכמו שאמרו במכות (כ"ג ב') דרש רבי שמלאי שש מאות ושלוש עשרה מצות נאמרה לו למשה בסיני שלש מאות וששים וחמש לאוין כמנין ימות החמה ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם. וכו' עיי"ש, ורבי שמלאי לא יחידאי הוא בזה כי סתמא דגמ' בכ"ד אמרו כן. וכמו במס' שבת פ"ז א' וביבמות ס"ב ב', וכסדרש תנחומא פרשת תצא יבואר ביותר ומוכא ברמב"ם בהקדמתו לספר המצות שלו, וז"ל כי היות מצות עשה מספר כל האברים, כלומר כל אבר ואבר אומר לו עשה בי מצוה. והיות מצות לא תעשה מספר ימי השנה, כלומר כל יום ויום אומר לו לאדם אל תעשה בי עבירה ע"כ. וע"ז יבאו בעלי מוני המצות ז"ל וימלאו את המנין הזה. רק יש בהם שמחולקים בשיטותיהם לכן כאו המצות משונים זה מזה יען כי מנין המצות שבתורה הרכה יותר מתרי"ג וכל אחד יכניס את המצות לפי שיטתו ויסירו יותר המצות המה לפי שיטת כל אחד ואחד היא חלק מהמצוה או ענף וע"ז נפלה המחלוקת ביניהם וכ"א יצדיק את מנינו לפי שיטתו הכרורה והיסודית שקבע בהם מסמורת.

והנה הרמב"ם ז"ל מרעיש עולם על מוני המצות הקורטים לפניו ששגו לפי דעתו והוא קבע מנין התרי"ג לפי יסודותיו כאשר סבואר במה"ם שלו ויתר הראשונים ז"ל יצדיקו אותם עין עליהם.

והנה על רבינו הגאון ז"ל לא נמצא כ"כ ביאורים לברר שיטתו בספר המצות שלו ולהסעינים בו רואים כי הוא מחולק לגמרי על בעלי מוני המצות זולתו בזה ואם שנאמרים בקיצור נמרץ ובסליצה ושיר בכ"ז ע"י העסקה בו יש לברר שיטתו שנרמזו בדבריו ובסדרן. וע"ז אכא פה להתחיל לבאר שיטתו בזה בעזריה בקצרה. וגם אקבל עוזר כאיזהו ספרים אשר לפני ודי יאיר עיני.

והנה השורש הראשון שכתב הרמב"ם במה"ם שלו נראה לכאורה שלא כן דעת ר"ס"ג וז"ל שם, השורש הראשון מהם שאין ראוי למנות בכלל הזה המצות שהם מדרבנן ע"כ. והרי הר"ס"ג ז"ל במנין העשה כותב וז"ל כתוב זאת רמז מגלה וגר ימי חנוכה עד כלות ע"כ. ובכן ימנה מגילה וגר חנוכה שהמה לא מסיני כדברי רבי שמלאי ונתקנו אח"כ ע"י הנביאים וא"כ הוי דרבנן וחל' עליו כל הפליאות על הראשונים שיכניסו מצות דרבנן בכלל מנין התרי"ג, ותירוצם לא חל' עליו כי המה יכניסו כל מצות דרבנן ע"ז יצדיקו אותם, עין עליהם. אבל רבינו הגאון ז"ל ימנה רק שני המצות מגלה וגר חנוכה ולא יותר וקשה מאי שנא הני מהני ואיזהו חילוק יש בזה.

יֵישׁ לומר בזה דכוונת הרס"ג ז"ל דכתב כתוב זאת קאי על מצות זכירת עמלק שעשה שהיא מדאורייתא וס"ל כמשי"כ הרמב"ן ז"ל סוף תצא וז"ל זכור מה שעשה לך עמלק. כבר הזכרתי המדרש שדרשו בספרי יכול בלבך כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הל"כ אמורה מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפ"ך, וכן בספרי זכור אשר עשה לך עמלק בפה ולא תשכח בלבך, ולא ידעתי מאי היא הזכירה הזו בפה אם נאמר שנקרא פרשת עמלק בצבור ונמצינו למדין מן התורה בשני זכור ויהי סמך למקרא מגלה מן התורה ע"כ. וא"כ מבואר דעתו ג"כ דזכור הזה היא על מצות זכירה בפה והיא מקרא מגלה ואם הרמב"ם מונה מחיית עמלק לשלשה מצות זכירת עמלק מקרא דזכור את אשר עשה לך עמלק וכמשי"כ בה"מ עשין קפ"ט ומונה ג"כ בעשין קפ"ח מ"ע דמחיית עמלק מקרא דתמחה זכר עמלק, ומלבד זה מנה ג"כ (בלאוין נ"ט) שלא לשכוח מעשה עמלק מדכתיב לא תשכח ע"ש, אבל רבינו ז"ל לא מנה מכלל זה אלא אחת במספר הפרשיות וז"ל זכר המזנכים בעררי ע"ש וחושב רק מחיית עמלק שזה פי' מזנכים (מלשון וזנב בק וגי') ובשלמא לאו דלא תשכח לא ימנה י"ל ד"ל כמשי"כ הראב"ע בסוד המזרא סוף שער שני וכן בסוף פ' תצא שאינו בא הלאו אלא לחזק העשה לכן היא בכלל העשה, אבל זכירת עמלק מ"ט לא ימנה, אלא ודאי דמאי דכתב הכא כחוב זאת קאי על מצות זכירת עמלק שעשה וא"כ הוא מדאורייתא!

וכדי להבין ביותר מדוע בחר רבינו ז"ל מצות מגילה שכתב בעצמו שכא בתורה רק ברמו ולא יבחר באיזה מצוה שהתורה כתבה בפירושו. ע"ז י"ל דכמו דחזינן במצות קריאת שמע למאן דס"ל שאינה מדאורייתא מ"מ אלים כדאורייתא וכמו שמוכח הגרסא בכרכות כ"א בתוס' דיה הכי גרסינן בתוך הדיבור וז"ל ויש ספרים גורסים ק"ש דרבנן הוא ומשני אלא ק"ש דאית ב' מלכות שמים וברכת המזון דאורייתא וכו' ע"ש וא"כ מתחשב עם גודל ערכה והוי כדאורייתא. וה"נ הרי מבואר במס' שבת פ"ח דמאי דכתיב בהמגילה קימו וקבלו וגו' קימו מה שקיבלו כבר יען שעל קבלת התורה שהיתה להם כמעמד הר סיני הי' להם טענת אונס שכפה עליהם ההר כניגית ועכשו או קיבלו ברצון ולבניהם אחריהם. לכן בשביל זכות קבלת התורה ועול מלכות שמים או המבואר בהמגילה נחשב ג"כ כדאורייתא ובפרט כשיש עור רמו בהתורה על קריאת המגילה והוי בסיני וכמו שכותב ג"כ הרס"ג בלשונו, לכן בחר בה כמנין התרי"ג מצות.

ועוד י"ל שלכן בחר ג"כ במצות נר תנוכה ויביאם ביחד, יען כי ע"י נר תנוכה נתאמת התורה אצל כל ישראל אשר אז גם הכופרים והצדוקים האמינו בתורה שבכ"פ כמו שככתב ופך השמן היו מופת הותך ע"ז. וכמו שיבואר, דרבים מקשים מאי צורך הי' בהנם של פך הרי אם היונים טמאו כל השמנים הרי מבואר בכ"ד דטומאת עכו"ם היא רק מדרבנן ג"כ ואם לחשוש שמא ישראל מת שנהרג על ידיהם נגעו בהם ונמטאו מדאורייתא אבל הרי טומאה תותרה בציבור

וא"כ לפי"ז כל השמנים היו כשרים ולמה הי' צורך להשתמש רק בהפך הזה שהי' נחתם בטבעת של כה"ג והי' חפור בקרקע בכדי שלא יהי' חשש היסט וכמו שמבואר בתוס' שם ובשביל זה הי' ההכרח הנס שימשיך הדלקתו לשמונה ימים עד שיבאו שמן בשר אל"א ודאי יען שהי' גם אז הצדוקים שכפרו בתורה שבק"פ שאיננה מסיני והמשיכו רבים אליהם שאחם דצדק שתורה שבק"פ אינו מסיני, לכן הי' הנס בהכרח להראות לכל ישראל שד' יתברך עשה גם בהפך השמן שיספיק לשמונה ימים בכדי לקיים הלפנים משורת הדין ולעשות משמרת למשמרת לטהרתו ועי"ז יוכיחו כולם כי כל מה שאמרו חכמים וגם האדם שעושה סייג ונדר לעצמו היא עפ"י ד' יתברך והוי כדאורייתא וגם התורה הזהיר ע"ז בתורתו מהלאו דלא תסור כדמבואר בגמ' שבת כ"א ע"ש, לכן עשו זכר ע"ז לעולם בכדי שיתאמת לדורות עולם את אמיתת תורה שבעל פה.

ןך מבואר בגמ' שבת כ"א ע"ב דאמרו מאי חנוכה וביארו בשביל הנר דפך השמן ע"ש ולא יביאו נצחונם של החשמונאים כהיונים יען שזה היה נצחון גשמי וזאת הי' הרכה פעמים כמו שמבואר במגילת הענית וזאת לא צריך לאות, שזה ידעו כל ישראל, רק הגמ' מספרת רק חנם של פך השמן להיות להוראת על אמיתת תושבע"פ וכנ"ל ולכן מקשי שם הגמ' והיכן צונו לברך וקשה למה לא בא השאלה בחז"ל על שאר מצות דרבנן כגון נר שבת ועוד. רק שהפך השמן הוא המקור שנתאמת בישראל התורה שבעל פה וכל דיני דרבנן, לכן שייך יותר הכא לבאר היכן צונו, וכנ"ל.

ןעוד תבלין לזה י"ל שנס חנוכה הי' חנם יותר גדול והי' גם בתוך נס. דהרי מוכן שע"י הנס לא נתרבה שמן בכמות לפי הכדה שיספיק לשמונת ימים, דא"כ שמן של גם פסול בהדלקתו בהמנורה יען שרק שמן זית הי' כשר להמנורה ולא שאר שמנים כמו שמן שומשמן ועוד. ומה לי אם הי' שמן שנעשה בו נס שהוא גם סן השמים לשאר שמנים שגם זה לא היא שמן זית רק שמן גם סן השמים ובהכרח בכמות השמן לא נתוסף כלום וככ"ז הספיק לכל שמונת הימים וזה גם יותר גדול וכמו שמוכח כ"ז סן המקראות גבי שמיטה (ויקרא כ"ה) ונתנת הארץ פרי' ואכלתם לשובע, ופירש"י אף בתוך המעים תהא בו ברכה ע"כ, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נורע ולא נאסף את תבואותינו, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש שנים וגו' ע"ש, והקשו המפרשים מאי זה קאמרה התורה וצויתי את ברכתי וגו' לאחר שישראל מה נאכל ? וגם הלא התורה מכטיח מתחילה ג"כ דכתיב ואכלתם לשובע וכנ"ל.

לכן י"ל בזה דהצדוק ששם בטחונו בד' ומקיים המצוה בתמימות ובלא חששות אזי זוכה בהנס הגדול שגם בשנה הששית לא יעשה התבואה בכמות גדולה שיספיק לשלש שנים ג"כ יהי' שובע ויתן ברכה בתוך מעיו מתמעט שאכל אבל אם תסתפק בזה ומתוך חשך תשאל מה נאכל וכו', אז רק יוכח שהנס

ישלֹוט רק בריכוּי התבואה ככמות לִכְן כתב ועשת את התבואה לשלש שנים ר"ל בכמות.

והדרין לקטייתא, לִכְן מפני הנס הגדול שהי' בהפך השמן וגם מזה ראו אמיתת תורה שבק"פ לִכְן בחר רבינו זה המצוה במנין התרי"ג שלו וכאשר תעיין היטב תראה בלשונו שמרמז על כל זה: א' מה שמביא שני המצות מנלה ונר חנוכה ביחד בטח יש להם איזהו קשר ולפי דברינו הקשר אמוץ, והמה הוכחות ברורות על שני התורות שהיא מן השמים, ובלשונו ג"כ יש להוכיח שכתב כחוב זאת רמז מנלה שמלכוד שהיא לשון הכתוב וגם בחר בלשון הזה שצריך לדעת לדורות ההוראה הזה וכתב אח"כ תיבת רמז ר"ל אם שהיא רק רמז בתורה אבל בכ"ז ראוי למנותו בשביל התועלת וגודל ערכה. וגם יוכיח מטעם ע"ז האמור דאם ע"י הנס נתרבה הי' השמן לא שייך כ"כ הלשון כלות שהמניעה לא הי' בשביל שכלתה השמן רק מפני שנעשה הפסקה בכרכת ד'. רק אם נאמר שהפך השמן לא נתרבה ככמות לִכְן כסופו שייך לשון כלת שנגמר השמן ור"ל.

וכן רבים הפייטנים רמזו בזה וכמו שמבואר ג"כ בנוסח הנרות הללו, וכהשיר שאחריו שבק"ל השיר ירמז בזה, דאמר ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים, בני בינה יבי שמונה קבעו שיר ורננים, ר"ל מנותר קנקנים שנשאר שמן בחקנקן ביום ראשון לִכְן שייך הנס גם ביום ראשון לִכְן בני בינה יבי שמונה קבעו שיר ורננים דוקא. שמונה ימים ואם כלתה השמן ביום ראשון ואח"כ הי' שמן של נס שנתרבה לא הי' קבעו רק שבעה ימים יען שביום ראשון לא הי' נס, והספיק מן הפך השמן שנמצא.

ועוד י"ל בכוונת רבינו הגאון ז"ל שמונה נס חנוכה בחוכם. דהנה כספר מעשה נסים להר"א מייטון ז"ל שנשאל מרבינו דניאל חבלי ז"ל על מה שכתב הרמב"ם ז"ל דקריאת ההלל דרבנן וז"ל אמנם קריאת ההלל כבר אמרו בפירוש שהיא מראורייתא. רק הרחיקו הלל דר"ח באמנם ז"א הלל דר"ח לאו דאורייתא אבל בזמן הנס מחויב כהלל מראורייתא, ומצות עשה בזה היא מאמר הנביא ע"ה, שירו לדי' כי גאה. וכבר בארו כי כל המועדים הם זכר ליי"ם ונתחייב בזה ג"כ אשר נהללו ונשכחו יתברך בכל זמן יתראה לנו נצחוננו וגבורתנו, וע"כ אמרו כי הלל בימי חנוכה דאורייתא כי לא רצו בזה לומר ימי חנוכה נאמרה בתורה וסמכו על מאמרו יתברך ולא תהללו, ואמרו בפירושה מטשמע שנאמר לא תהללו אמר קרש וע"כ נתחייב לפרסם הנסים בכל מקום שנעשו בו.

ואמנם מה שהקשו ז"ל היכן צונו להדליק ז"א דלפי"ז גם הדלקת נר חנוכה שהיא ג"כ משום פירסומי ניסא דאורייתא היא כהלל ואיכ מאי פריך בשבת ר"ג ע"ב והיכן צונו ומשני ר"א משום לא תסור עיי"ש) אך היא ליחד זה בהדלקת נר וכבר יתכן שיהי' זה זולת זה או שיספיק בקריאת הלל והיתה התשובה מל"ד ע"כ. וכונתו דודאי עיקר פירסומי ניסא מצוה דאורייתא והדלקת

הנרות היא משום פירסומי דאורייתא ולפי"ו מונה רבינו ז"ל גם נר חנוכה לא משום נר חנוכה בעצם שהרי לא כתובה בתורה רק נ"ח הרי היא משום פירסומי ניסא ולפרסם הנם הרי היא דאורייתא ויכול נמי לצאת בפירסום אחר אבל הרי אין שיעור לפירסום וגם ע"י נ"ח יפרסם לכן אתי שפיר שמונה למנין המצות. **כ**ן שיטת רבינו הגאון ז"ל, כפי הנראה דדבר הנלמד מהשלש עשרה מדות ומריבוי לא יבאו כמנין התרי"ג מצות וכשיטת הרמב"ם יען שלא ימנה שום מצוה שחז"ל למדו מ"ג מדות, רק בכ"ז משמע שכאיהו פשט מחולק הוא עם הרמב"ם דהרי הרמב"ם מונה אזהרת הערל בתרומה אם שלטרוה מ"ג מדות וכמו שטבואר בנמ' יבמות ר"פ הערל ורבינו מנע גם הוא וכבר טבואר בראשונים הטעם כזה. והרשב"ץ ז"ל מבאר זאת דשיטת הרמב"ם הוא אם חז"ל כתבו בפירוש על הלימוד שהוא מן התורה יש לה כל חומר הרין ומהעקרים נחשבת שבאים במספר התרי"ג שבטח היתה להם. ע"ז קבלה מסיני.

ובכן הרין זה טבואר שם בנמ' שאיסורו היא מן התורה וכמו שאמרו שם דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו שנראה כערל ע"כ הרי טבואר דערל אסור מהית ויפלפלו כזה.

אבל רבינו ז"ל נראה שהיתה לו שיטה אחרת דהעיקר הוא אם המצוה ילמדו חז"ל ממצוה הכתובה בתורה שהיא נמנה בחשבון. אזי נכללת בהנלמד שהוא בחשבון התרי"ג וערל שאסור בתרומה נלמד מפסח ע"ש. ולפי"ו ימנה רבינו עוד מצוה אם שלפינן מגז"ש כמו שאין סתות ב"ד דוחה שבת כדאמרין ביבמות ו' ובמנהדרין ל"ה מדכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת אע"ג דפשטי' דקרא לא מיירי כלל בהכי אלא גמרינן לה בהג"ש דמושבות מושבות ע"ש ולפי הדרש הזה קאי קרא זו מיוחד בפ"ע לאזהרה זו והוה כמצוה הכתובה בתורה בפירוש לכן נחשבת להתרי"ג מצות.

כן בשורש השלישי שכתב הרמב"ם ז"ל שם שאין למנות מצות שאין נוהגות לדורות והרבה להקשות על הבה"ג ז"ל שלפי דעתו ימנה גם המצות שהן רק לשעה, וכפי הנראה גם רבינו ז"ל הולך בזה כשיטת הבה"ג ז"ל שהרי כתב ז"ל צויתך כל תפסח בשעריך שמוכן שקאי על לאו דכתיב בפי' ראה לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך וגו' וכאשר טבואר בפסחים צ"א וזוכחים ק"ד דאיתא שם רש"א מנין לזוכח את הפסח בבמת יחיד בשעת איסור הכמות שקובר בל"ת ת"ל לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך ע"ש והקשו שלא זה הוא נוהג דוקא בשעת היתר הכמות וכאשר הנמ' מפרש כן אח"כ ע"ש. דאף שהותר להקריב בבמת יחיד מ"מ ק"פ לא הותר אלא בכמה גדולה אבל אחר שנבנה הבית אין חילוק בין פסח לשאר קרבנות שעל כולם אפילו בוה"ז חייב כרת.

ובכן קשה מזה גם על רבינו וחל עליו כל התירוצים שנאמרה בזה ואין להאריך. **וכן** כתב רבינו ז"ל וז"ל לוי לא יגעו ויראו כבלע ע"כ שבטח טכוין על הכתוב

בפרשת במדבר דכתיב אצל עבודת בני קהת, ולא יגעו אל הקודש ומתו. וכתיב שם ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו. שהן שתי אזהרות כאשר כתב הראב"ע ז"ל שם. הראשונה באה שלא יגעו בני קהת בידיהם בארון הקודש בנושאם אותו, אלא ע"י בדים ישאו. והשני' באה להזהיר שלא יזינו עיניהם מן הארון לראותו בעיניהם כאשר יוסר הפרכת שזה מנה גם הבה"ג וסייעתו ז"ל. והרמב"ם ז"ל השיג עליו בזה יען שהמצוה לא נצטוו עלי' אלא במדבר ואינה נוהגת לדורות ע"ש. וע"ז רבו ג"כ התירוצים. ע"ן עליהם ואין להאריך.

וכן נראה דרכינו ז"ל ס"ל כהרמב"ם שכתב שאין ראוי למנות טעם המצוה מצוה בפ"ע. אשר לפי דברי הרמב"ן שם גם הבה"ג ז"ל מודה לזה ומישב קושיה הרמב"ם עליו בזה שכל שנאמר בלשון לאו לאזהרת לאו הוא דאתי ע"ן שם. וכאשר רבינו הגאון ז"ל לא מנה כמו לאו ולא תחטא את הארץ שכתוב אחר לאו דמחזיר גרושתו, וכן ולא תזנה את הארץ שכתוב אחר לאו דאל תחלל את בחך להזנותה, ולא דלא תהניפו את הארץ שכתוב אחר לאו דלא תקחו כופר וכל כיו"ב מוכח מזה דס"ל שהלאוין האלו נאמרו למעם ללאו הקודם. **וכן** מוכח מזה שמנה רבינו הלאו דאלמנה לכה"ג דכתיב בפ' אמור ולא יחלל דכתב וז"ל ורחק אלמנה וקרוביו כמותם ע"כ ולא חשב גם הלאו דלא יקח אלא ודאי יען שבגמ' קידושין ע"ה א' בסחלוקת אביי ורבא דאם קירש הכה"ג את אלמנה וס"ל לרבא שם דאינו לוקה בעל לוקה משום דכתיב לא יקח ולא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל ע"ש. וס"ל דהא דאמר בעל לוקה אינה רק אחת ולא שתיים וכמו שפירש רש"י ועוד ראשונים רק כפי שמביא הריטב"א שם שיש מי שפירש לוקה אחת אעפ"י שקירש משום הלאו דלא יקח בא רק לתת טעם על לאו דלא יחלל והלאו שבא רק למעם אזי שיטתם דלא נחשב ללאו נמור לכן רבינו מונה רק הלאו דלא יחלל והוא כדרכינו.

ואם שהריטב"א ז"ל שם מרחה שיטה זו מפני שהקשה שם עליו וז"ל דהא אמרינן (בפ"ק דמציעא) למ"ד יש שליח לדבר עבירה כהן שאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה חייב. דשלוחו כמותו וא"ל הכא אמרינן דליכא לאו בקידושין אפילו מקדש הוא לעצמו, ולא מסתבר דתיתי היא כאב"י לחוד ע"כ ומשום קשיא זו מפרש הא דבעל לוקה לא אחת אלא שנים גם משום לאו דלא יקח ע"ש אבל לרעתי אי משום הא לא אריא דו"ל דאפילו לפי שיטה זו אמר רבא רק דמילקי הוא דלא לקי אבל איסורא איכא והלא הרמב"ן ז"ל ס"ל שם דאפילו הלאוין שנראה שכתוב בהתורה משום טעם יש לו כל חומר הלאו וכזה מציל את הבה"ג וסייעתו ז"ל סנירי הרמב"ם ז"ל בזה שימנה גם אותן הלאוין שמוכח שכתבה התורה משום טעם על הלאו הכתוב כאן ע"ש ולאותו שיטה שיי' שגם היא שיטת הרמ"ג ז"ל די לומר שלא ראוי למנותם במנין התרי"ג. שאינם עיקרים כ"כ, אבל איסורא נפיש מיני' לכן שייך שפיר אין שליח לדבר עבירה בזה

דעכירה מיהא איבא. רק הריטביא ז"ל שהקשה ל"ו בזה י"ל דלשיטתו או"י, דהנה
הדין דאשליע יש. בה כמה טעמים ומבואר בכ"ד דס"ל דהוא משום דאמרינן כל
היכי דהוא לא מצי עביר שליח נמי לא מצי משוי, ולפי"ז אין סברא אם דלרבא
אם קידש אינו לוקה, והותרה, וכשקשה שליח לא מהני שאם. הוא מצי עביר
מצי לעשות שליח ע"ז אבל השיטה הזו ס"ל כאידך טעמא וכמו שיטת הסמ"ע
שכותב בחו"ט סימן קפ"ב זו"ל שם הוי' סלדבר עבירה. דרכרי הרב ודכרי התלמיד
דכרי מי שומעין ויכול המשלח לומר סברתו שלא ישמע לי לעשותו לכן אין
המשלח חייב וכו' עיי"ש, אשר שיטה זו מבואר ביותר בכמה שיטת השי"ס וכמו
בכ"ט שם שטבואר שם שיטת רבינא דלכן בחצר יש שליחות לד"ע משום דלאו
בר חיובי היא, וכן נפסק הדין בפשוט ע"ש ונ"ל כי הטעם הוא משום חסרון של
סמיכת דעת המשלח שלא יסמוך עליו שזה עיקר בדין שליחות. והדברים ארוכים
בזה. ואכ"מ. וז"ל מה לי איסורא רבא מה לי איסורי זוטא חושב המשלח שהשליח
יטאן בשליחותו ולעשות איזהו. עבירה כשבילו ובאין סמיכת דעת של המשלח בכ"ט
אין שליחות. וכן היבא דהשליח לא ידע. שעשה עבירה בשונג לכמה שיטות יש שליח
לד"ע והטעם. דאז יש סמיכת דעת לנבי המשלח שהשליח יעשה שליחותו דהרי
השליח לא ידע מעבירה. ואכ"מ להארך בזה.

וכן השורש הששי שכתב הרמב"ם שהמצוה שיש בה עשה ול"ת ראוי למנות
עשה שבה עם מ"ע ולא שבה עם מצות ל"ת זה לכלל כפי הגראה אינו כן
לפי שיטת רבינו הנאון ז"ל ולא מונה אלא המצוה שכולל ביותר כמו במנין
חל"ת כותב גוייהם מכות ל"טו ברית וכו' ומוכן כוונתו שקאי על הלאו שכחוב
בפרשת משפטים לא תכרות להם ולאליהם ברית וכן בפרשת תשא דכתיב
השטר לך פן תכרות ברית ליושב הארץ אשר אתה בא אלי' וכו'. וקשה מדוע
לא ימנה גם הלאו דלא תח"י כל נשמה, ולא תחום עיניך עליהם. ולא ישבו
בארצך, ולא תחנם. ובשלמא ע"ז י"ל שמבואר בספרו דס"ל דכל כיו"ב לא ימנה
אלא הלאו הכללי בלבד, ובכן אם שמונה הלאו דלא תכרות להם ברית ופירשו
המפרשים דהלאו מזהיר החיוב ללחום עמם ולהורגם וא"כ כל הלאוין הנ"ל
נכללים בהלאו לא תכרות וגו' בלבד, אבל קשה מדוע לא מנה בין העשין העשה
דהחרם תחרימם דכתיב גבי שבע אומות וכל בעלי מוני המצות מנוהו, בק"כ ס"ל
דכל מצוה שיש בה ל"ת ועשה אין דרכו למנות אלא האחד בלבד, אותו שכולל
ביותר מעניני המצוה ולא כהרמב"ם הנ"ל לכן יען שמונה הלאו דלא תכרות להם
ברית שכלול ג"כ הלאו דלא תח"י כ"נ. ולא תחום עיניך עליהם ולא תחנם כפשוטם,
שוב לא צריך למנות העשה דהחרם תחרימם דליבא נפ"מ אלא לעבור עליו בל"ת
ועשה ואין זה ענין לענין המצות.

וכן מוכח זה הכלל מזה שמונה בתחלת מנין העשין, העשה דמורא שמים, ז"ל,

את ד"א תירא וגו' ולא ימנה העשה דקידוש ד' מדכתיב ונקדשתי בתוך בניי. ומנהו כל סוני המצות. ובשלמא מה דלא ימנה העשה ליראה מן החכמים דר"ע למדוה מהכתוב את ד"א תירא. רי"ל דהרי זה ילמוד ר"ע מריבוי דאת, וכבר מבואר שיטתו דכל היכי דהלימוד הוא רק מריבוי ולא כתבה התורה כפירוש אין מהראוי למנות אותו. וכן י"ל דיראה מן חכמים אזי המורא היא עצמה מורא המקום והרי זה מונה אותו. כן לא ימנה מ"ע לאהבת ד' דלמדוה מן הקרא דאהבת את ד"א שכל סוני המצות מנהו י"ל מדכתיב את ד"א תירא ששם הויה היא מרת הרחמים ר"ל שמתנהג אתנו במדת הרחמים כידוע ואין זה יראת העונש דיראת העונש ק"ל ביותר וכאשר יבאר בעל חפץ חיים שליט"א הכתוב ראשית חכמה יראת ד' ז"א דיראת ד' אין צריך להתבוננות רב ותכסה רבה. רק מראשית החכמה יכיר בעצמו כי צריך לפחד וליראה מר' יתברך מפני פחד העונש. שזאת יראה כ"א בחוש את עונשי ד' ומבואר אצ"ל כארוכה בספרי מטה שמעון ח"א סימן ב' ע"ש.

ומדכתיב גבי אברהם עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה בהכרח כי אין במשמעות הכתוב יראת העונש, רק מקודם בא האדם ליראת העונש ואח"כ בשמחונן הרכה בא לאהבת ד'. ותוצאות אהבה הרי בא יראת הרוסמות ולהזהר מעבירה. וכיראה כזה משתעי קרא. וא"כ אם שמבואר כקרא מאת ד"א תירא שמדבר ביראת הרוסמות כבר בהכרח בא לאהבת ד' וכמצוה שנכלל בחבירו וגם המצוה ההוא כולל יותר הרי מבואר לעיל שריבוי הגאון ז"ל מונה רק המצוה הכולל ביותר, אבל מה שלא ימנה קידוש ד' קשה ביותר.

אבל אם נאמר דשיטת הרמ"ג ז"ל. דהיכי דאיכא עשה ולית לא ימנה שניהם כשיטת הרמב"ם ז"ל רק האחד שכולל מצות ביותר כנ"ל אתי שפיר שהרי מבואר ברמב"ם בהלכות יסודי התורה פ"ה ה"ד דעשה דקידוש ד' יש בה עשה ולית עשה דונקדשתי בתוך בניי, ולית דלא תחללו את שם קדשי וכו' שעובב ולא קידוש הרי זה עובר בעשה ולית הנ"ל זכאן הלאו כולל יותר מהעשה, דהעשה אינו עובר אלא בפירסום בפני עשרה מישראל כדגמרינן ג"ש דתוך תוך בסנהדרין ע"ד ב', משא"כ לאו דלא תחללו איכא אפילו בצינעא. כמו שמבואר ברמב"ם בסה"מ לאוין ס"ג. וכן כתב בלח"מ בפ"ה מה"ל מסוהית ה"ד. וא"כ אם הלאו כולל ביותר מהעשה או שיטתו דמונה רק הלאו ולא העשה ואתי שפיר.

כן מבואר שהרמ"ג ז"ל לא ס"ל השורש השביעי שמבואר בסה"מ שלו שאין ראוי למנות דקדוקי המצות. שבעצם היסוד הזה כולם מורים לזה, אבל המצות כפרמות איזהו נחשבת בין הדקדוקים אם לאו כזה חולק רבינו עליו כפי הנראה, ושיטתו שהמצוה שכתובה בפרשה מיוחדת בפ"ע ואין כלל בתורה שיוכלל כולל כאחת. אזי הוא מן המניין וכמו כל מיני נגעים שהרמב"ם ז"ל מונה כולם למצוה אחת. נרבינו ז"ל ימנה כ"א מהם למצוה מיוחדת. מפני הטעם הנ"ל.

וכן לענין קרבן עולה ויורד כמו במטמא מקדש וקדשיו שיש עמהם קרבן חטאת והתורה מבארת איזהו קרבן שכ"א צריך להביא העשיר ככשה או שעירה, חרץ שני תורין או בני יונה, ודלי דלות עשירית האיפה, להרמב"ם נחשבים כולם כאחת ורבינו ז"ל יען שנאמרים כ"א כפ' מיוחדת ולא יש מצוה כללית בהם וכנ"ל נחשבים לשלשה מצות והרכה כיוצא בו אבל אין להאריך כעת יותר.

כן מוכח שיטת רבינו הגאון ז"ל דאפילו המצ"ע ולית שכאים בתורה על דברי ענין אחד ורבו בזה הלואין והעשין וכן על אזהרה אחת שרכו בו הפרטים שעל כל אחת ואחת בעברו מחויב מלקות מ"ם נמנה אלא אחת כי העיקר רק הדברים המזהה מהם והמצווה בהם שלא כן שיטת הרמב"ם ז"ל בזה, ששיטתו אם על אזהרה אחת ומחולק לפרטים רבים שבכ"א מהם מחויב מלקות אוי נמנה כאו"א בפ"ע אבל לא כן שיטת רבינו הגאון ז"ל ומשו"ה ימנה כמו כלאו דחדש דמפורש בתורה להם וקלוי וכרמל וכן אזהרת מע"ש לאכול חוץ להומה דגן תירוש ויצהר וכמהן רבות אע"ג דלוקה על כאו"א מ"ם מונה לכ"א כלאו אחד והספרים יאריכו בזה אבל פה המקום לקצר.

כן לפי שיטת רבינו הגאון ז"ל מסכים עם עיקר השורש הי"א מהרמב"ם ז"ל שכתב שאין ראוי למנות חלקי המצוה שכל חלק וחלק בפ"ע היכי שהמקובץ מהם מצוה אחת, אבל בכ"ז יש חילוק ביניהם באיזהו מצות כמו בק"ש דלהרמב"ם ז"ל ק"ש נחשב למצוה אחת מפני טעם הנ"ל ולרבינו הגאון ז"ל נחשבת לשני מצות יען שהציווי הרי היא על זמנים שונים כמו שמבואר בלשונו בסנין העשין שכתב ערב זבוקר יחדוהו ע"כ ולא כללם ביחד יען שהכתוב ג"כ לשני ציוויים יזהיר כמש"כ ובשכבך ובקומך, ונאמר העשה ביחוד. ואם שנכי קטרת ותמידים שנאמרה ג"כ על זמנים שונים בכ"ז לכו"ע נחשבת כמצוה אחת ונאמרה בזה טעמים שונים רק לפי שכתבתי לעיל דשיטת רבינו ז"ל היכי שנאמרה מקודם מצוה כוללת ואח"כ נאמר גם פרט בזה אוי לשיטתו לא נמנה הפרט שהיא נכללת בהכלל שכבר מנה אותה בפרשת הקטרת בכללות ואח"כ בפרשת מזבח הזהב פרט הכתוב הקטרת של שחר וכ"ע בפ"ע וכן גבי תמידים דכתוב את קרבני לחמי תשמרו להקריב לי כמועדו והכתוב כללם יחד ואח"כ מפרש את הכבש האחד תעשה בבוקר וגו' ובכן לשיטתו נאמרה בזה מצוה כללית ואח"כ הפרט אוי נחשבת רק מ"ע הכללי, לכן נחשבות כאחת, משא"כ כק"ש וכתפילי לכן נחשבות כ"א לשתיים.

וכן מה שמנה הרמב"ם ז"ל במה"מ, שורש י"ב שאין למנות חלקי המלאכה שבאו הציווי בעשייתם כל חלק וחלק בפ"ע שבקידק יסודו לית מאן דפליג, מ"ם בסעפיו ובקנפיו שספחו בספרו היד החזקה. לא מסכים רבינו ז"ל לשיטתן

שהרי כתב הרמב"ם דכלי המקדש והשולחן והמזבחות אעפ"י שנאמרה בכ"א שהן מצוה בפ"ע כולם אינן אלא חלק מהמצוה הכללית דכתיב יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. אבל לא כן דעתו וכזה מ"ל כהרמב"ן ז"ל שכתב בסה"ט עשין ל"ג, דאין הכלים חלק מן הבית אלא מצות בפ"ע הם שהרי מקריבים בבית עפ"י שאין בו כלים אלו ומבואר בספרים בארוכה עפ"י שיטת הש"ס אבל אין להאריך פה בזה.

וְיָלֵךְ רבינו ז"ל במנין הפרשיות חדר המשכן ארון הברית והשולחן ואור המנורה לא ישונה עי"ש ומונה ג"כ הארון השלחן והמנורה, וכן מחולק רבינו במצות נתינת עורות קדשי קדשים לכהנים ולהרמב"ם אינם אלא חלק מלאכת הקרבן ורבינו ז"ל הרי כתב במנין העשין וז"ל עור העולה לכהני צביון. ולא דוקא עור העולה שגם עורות של קדשי קדשים לכהנים דתנן בפ' מבול יום דילפינן בק"ו וגם בספרי פ' צ"ו ילפי מקראי, ורבינו נקט רק דקרא ואין להאריך פה. **בן** השורש הי"ג דכתב הרמב"ם שהמצות לא ירבה ממספרם ממספר הימים שתתחייב בהם המצוה היא, לשיטת רבינו ז"ל אין מקום כלל להצורך בזה היא רק לשיטת הרמב"ם דס"ל דבמוספי סוכות כל יום ויום היא מצוה בפ"ע וירבו המצות לפי"ז לכן בהכרח להשורש הזה שרק שהתורה בקרבנות מזהירה על כל יום ויום בפ"ע אבל שיטת רבינו דכל מוספי החג נחשבות רק למצוה אחת דהקרבנות היא משום חג וכן אין צורך לזה וכבר מבואר שיטתו דס"ל דחיבי דיש ע"ז מצוה כללית ואח"כ בפרט אין נחשבת אלא מ"ע הכללי וכאן הרי איכא אהרי שיפרש קרא כל כוסף בפ"ע חזר וכללן במ"ע אחת דכתיב אלה תעשה ל' בסועדיכם לבר סנדריכם. וככ"מ באופן זה מונה רק מצ"ע הכללית והיתר המצות כמו חגיגה ושכיתיה חג כבר מבואר בספרים דאין למנותם מפני מעטים ידועים אבל כפה אין להאריך.

וכן מחולק רבינו הנאון ז"ל ומייעתו עם הרמב"ם ומייעתו ז"ל בשורש הי"ד שכתב הרמב"ם ז"ל שאין למנות העונשין במצות עשה ושיטתו דהעשה מן העונשין נמנה בין העשין והלאו בין הלאוין וכמשי"כ שם מצותם שנית אשיב לבי"ד החזרתי וז"א דאעפ"י שכבר נמנו האזהרות של אלו העונשין במנין הלאוין ובהעונשין ליכא שום מצוה נוספות להמוזהרים עליהם כדי שיביאו משום זה במנין בפ"ע, מ"מ מנה אותם בפ"ע משום המצוה שבהן על ב"ד והלאוין הן אזהרות להגדון עצמו וכבר ביארו הספרים בזה באריכות ואין כאן המקום לאריכות.

מנין תרי"ג מצות שבתורה

מרבנו סעדיא גאון ז"ל

את ד' אלהיך תירא ואותו תעבוד כתפילה
 ערב ובוקר יחדוהו באות וטומפות לחפלה
 בכנפיך ציצית נצה וכפתחך סוזה סלה
 ככד הוריק ירא מהם כלא נתן למו גדולה
 גדולה לזקני והדרתם מורה למקדיש (למקדש) תקום
 ללמוד וללמד דעת והמלך יקראנה לעם בלהקים
 דחה האלילים ונתצתם ורעיד כמוך תחשקם
 הכיאה כפר וצדק מרדוף ומשקלתיך לצדקם הקם
 דקם תקים ועוזב תעוזב והעבט תעכיט די חסרון
 השב תשיב אכרה והענק תעניק והוכיח לכשרון.

תרי"ג, מצות עשה לירא את ד'. בתפילה להחפלה לפניו ועי' סה"ט לרמב"ם ובמאמרי
 הראשי שהצגתי לספר רוממות נשמת ישראל שהוצאתי לאורה ושם ארכתי בזה
 יחדוהו בקריאת שמע באות על ידך. וטומפות בין עיניך לתהלה שהתפלגין נקרא פאר
 כמו סארך חבוש עליך ותפליין של ראש שהן בגלוי הם המאר. ואולי זה טעם רמ"ג שתרצם
 בערבי לטומפות מנשורה שביאורו בגלוי, או לתהלא מוסב על יחדוהו. נצח הוא כמו לדורותם
 שנאמר על כנפי נגדיהם לדורותם, ובפתחך ככל פתח שביתך. סלה כיום ובלילה גדולה
 המקום השוה כבודם לכבודו כבמכילתא יתרו.

והדרתם מפני שיבה תקום והדרת פני זקן. למקדש שני ומקדשי תיראו עי' יבמות ו'
 תלום מוסב על כל האמור גדולה והדרתם ומוראי ואולי רומז למיש אין ישיבה
 בעזרה שגם זו מן המורא שיקום ועי' מל"ם בהביח פ"ז הי"ז. וי"א למקדש שתקים הוא בית
 שלישי אבל לא בחרבנו, דת ללמוד תורה וללמדה. בלהקים הפוך והוא כמו קהלים, כמיש
 רדיק שיש להק על להקת נביאים (שיא י"ט) ורי"ל באספת כל ישראל דברים ל"א מ' תחשקם
 לאהב לרעך כמוך עדה"כ חשק ד' לאהבה אותם כפר ליתן מחצית השקל הקם אבני צדק
 מאוני צדק חסרון להיכ העבט תעביטנו די מחסורו. לכשרון להכשיר מעשיהו כמיש
 הוכח תוכיח.

ב מנין תרי"ג מצות לרס"ג

וְחַי אַחֲרָיִךְ עִמָּךְ וּבִרְכַת בְּשִׁבְעָךְ בְּרוּן
 הַמּוֹלַד יִמּוֹלַד יִלּוּד בֵּיתְךָ וּמִקְנֵת כֶּסֶף לְבֵרִית זְכוּרִין
 זָכַר שְׁמוֹר הַשְּׂכֵת אַתָּה וּבְנִיךָ וְעַבְדֶּיךָ וּבַהֲמַתְךָ יִשְׁבְּחוּ בּוֹ
 רֵאשׁוֹן וּשְׂכִיעֵי בְּנִיסָן עֲצַרְתָּ וְתִרְוַעָה קֹדֶשׁ לְנִקְבוֹ
 חֶקֶת הַכְּפוּרִים קִרְשָׁהּ וְהַחֲג וְהַשְּׂמִינִי בּוֹ
 שְׁלֹשׁ רִגְלִים תַּחּוּג וּמִתְנַת יָד כְּבִרְכַת טוֹבוֹ
 מְזוּבּוֹ בַּפֶּסֶח מִצָּה וּמְרוֹר לְבַעַר חֶמֶץ וּלְכֹלֹת
 שְׁבֻעוֹת וּמוֹכָה וּלְזֹלֵב תְּקִיעָה וְעֵנְוִי סַמְאֵלֹת
 יִרְחִי עֵיבוֹר וּפֶסֶח שְׁנֵי וּשְׂמַחַת הַחֲגִים לְמַלְאֵת
 כְּתוּב זֹאת רְמוֹ מַגְלָה וְנֵר יְמֵי חֲנוּכָה עַד כְּלוֹת
 בְּלוֹת שֶׁשׁ שָׁנִים הָאָרֶץ וּבָהֶם תַּחֲפִישׁ עַבְדְּ עַבְרֵי הַנֶּלְקָה
 שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וּנְטַשְׁתָּהּ וְגַם הַרְצוּעַ בָּהּ יִפְקַח
 לְתַת תְּרוּמָה וְרֵאשִׁית עֵרִיסֶךָ וְהַלּוּלֵי קֹדֶשׁ מִרְקָה
 אֶךְ תִּשְׁיֵב חֲבוּל לְצִרְיִכִיו וְתַכּוּרֶךָ בְּכֹל מִקָּה
 מִקָּה כֶּסֶף וְשֶׁטֶר וּבִיָּאָה כֶּסֶם בְּאִשָּׁה תְּדִיד

עִמָּךְ ע"י גמ' ב"מ ס"ב. בְּרוּן בִּרְכַת הַטּוֹוֹן. בְּנִיסָן כַּחַג הַפֶּסֶח. קִרְשָׁהּ כַּחַק
 חַג הַסּוּכוֹת. וְהַשְּׂמִינִי שְׂמִינֵי עֲצַרְתָּ. וּמִתְנַת יָד קִרְבֵּן רֵאִיָה דב' אִישׁ כַּמִּתְנַת
 יְדוֹ. מְזוּבּוֹ הַמִּזְבוֹ לְבַכֵּם בְּאִכּוּלַת פֶּסַח, שְׁנֹאכַל עַל הַשְּׂבֻעַ. לְשֻׁבְעוֹת סְפִירַת
 הָעֶמֶר שְׁבַעֵה שְׁבֻעוֹת. יִרְחִי עֵבוֹר קִידוּשׁ הַחֲדָשׁ מֵאֵל אוֹ חֶסֶר וְכֵן עֵבוֹר הַשְּׁנָה
 תְּקִיעָה בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה. וְעֵנְוִי כִּיּוֹם הַכְּפוּרִים. זֹאת ע"י מַגְלָה ד'. כְּלוֹת שְׁמוֹנֵה
 יְמֵי חֲנוּכָה, הָאָרֶץ וּבַשְּׁנָה הַשְּׂבִיעִית שְׂמִיטָה. תַּחֲפִישׁ תּוֹצִיא לַחֲפִשֵׁי חֲנֹם
 הַחֲמִשִּׁים הִיא שְׁנַת הַיּוֹבֵל, הַרְצוּעַ אֶף הָעַבְדִּי הַנִּרְצָע. יִפְקַח מִלְשׁוֹן הַכְּתוּב
 יִשְׁעִי סִיָּא וְלֹאֲסוּרִים פִּקַּח קוּחַ. עֵרִיסֶךָ חֲגָה, קֹדֶשׁ מִלְּהִיכָה וּבַשְּׁנָה הַרְבִּיעִית
 קֹדֶשׁ הַלּוּלִים, מִרְקָה כֶּסֶם אֲשֶׁרְךָ מִיּוֹן הַרְקָה, וְאוּלֵי רֵיל בּוֹה לְמִשׁ הַלּוּלִים
 חֲלוּלִים אַחֲלִיָה וְהָרָר אַחֲלִיָה. שְׂמוֹתָ לְאִכּוּלֵי אַחֲיִכָּה כַּחֲלוּלִין, וְאִיִּצְ לְנַהוּג בּוֹ
 קֹדֶשׁה עֵדוּ, לְצִרְיִכִיו לְעֵנִי הַצִּרְיִךְ לּוֹ כִּיּוֹם אוֹ בְּלִילָה, וְתַכּוּרֶךָ כִּמִּשׁ
 וְכִרְיִךְ (דְּבָרִי כִיד), תְּדִיד יִיָּם מִמֶּלֶת דּוּרִים אֲבָל הַחֲרוּוֹ מִכְּחִישׁוֹ וְצִיל תְּרִיד

ג מנין תרי"ג מצות לרס"ג

שארה כמותה ועונתה בעודנה וכריתות כצאתה להפריד
 נכספת ליפת תואר גיירנה ותבחון השוטה מהמריר
 יבמתך חלון או יכם אולי יקום שריר
 שריר מהפיל שים מעקה ופרה פטר רחם כהפתח
 ושגר בהמה יקדשון ויפרה הרכש או ינותח
 עת המקושרות תבכרנה הקדישם מאין רתח
 גירי צדק כאזרח והנכילה לתושבי פתח
 פתח הבכורים אם פתחו תביאם ותקרא במקדשים
 מעשר בהמה ומעשר ראשון ומעשר אביונים מדושים
 צעוד בשני לבחירה או תפרהו ודמיו מקדשים

שע"י קניית האשה בא' מהדברים האלו היא לו לאשה והוא ימשל בה, בעודנה
 בעודה עמו לא יגרע אף שהוא מושל בה, וכריתות נט ספר כריתות, נכספת
 מלהיכ ותשקת בה, גיירנה נר' דבריו כמ"ד אף ביאה ראשונה לא הותר לו
 רק לאחר הגירות, ותבחון השקאת הסוטה מבחין אם סרדה כבעלה ונבעלה
 לאחר, כי אם זנתה וצבתה בטנה וגו', שרירך אולי רוסו כזה למ"ש כי יפל הנופל
 ממנו ראוי זה ליפול ואעפ"כ לא תגלגל פיתתו על ירך, ופרה סדיון ככור אדם
 ויפרה הרכש או ינותח כמ"ש ופטר חמר תפרה בשה ואם לא תפרה וערפתו.
 הקדישם שמצוה להקדיש ככור בהמה טהורה ויאמר הרי זה קדש שני'
 תקדיש לה"א (רמב"ם בכורות פ"א ה"ד) לא כמי שפ"י כונת רס"ג פה על הפרשת
 בכורים כי לשון המקושרות לא יפול כ"א על בהמה ככבראשית ל' ט"א מ"ב
 רתח מלהיכ מעי רתחו והוא כמו המו מעי ור"ל פה אל יחמול בלבו על
 הגולד ראשון לו מלהקדישו ולהוציאו מכיתו וליתנו לכהן, כאזרח ככ' כנר
 כאורת משפט א' להם, פתח הנבלה תן לגר אשר בשעריך זה גר תושב
 ורס"ג מפרש תושב שהוא יושב שער כי אין לו חלק בארץ אבל הוא יושב שער
 עכ"פ כי גם בשער לא הניחו או ליושב בא"י מן העממים רק מי שקבל עליו
 שלא לעבד ע"ז (ע"י רמב"ם ע"ז ס"י ה"ו) ובספרי פ' תצא עמך ישב ולא בעיר
 עצמה וכ"כ ראב"ע שמות י"ב הגר כחוככם זה גר צדק לא גר שער. פתח ראשית
 הבכורים תביא בית היא, ותקרא פרשת בכורים במקדש, מדושים מעשר עני
 הנדבה מלהיכ וגדוש מואב תחתיו, בשני מעשר שני צריך לאכלו בירושלים עיר

ד מנין תרי"ג מצות לרם"ג

והתודית בקימוך כל אלה ביערתי כל מעשרות קדשים
 קדש ראשית גזך ומתנות זכחך ארבע
 הלכות שחיטה תחקור כרת ולכסות דם הנובע
 רחב גכולך והתאוית תדשנה טובי ותשבע
 תט אחרי רבים במדרשי פנים שבע
 עשבע ותשעים מצות עשה אלה תמיד תגמור
 כי מצות הגוף המה השכיח ומעדניהם תזמור
 תבואתך טובה אשר צפנתי פעלתי לחוסים לאמור
 אם תלך כדרכי חקי ומשפטי תשמור
 תשמור מצוא שפתך כי תדור ותפליא להזיר לרצון
 תקריב אם תמטא בפתע ועל תורת נזירך לעלצון
 עשאננה בנדריה ואסריה לאכיה ואישה המלצון

הנבחרת כל אלה רק אם קיים כל אלה שנתן תרוסה ומעשרות וכו' יכל להתודות
 בערתי וגו'. ארבע הורוע והרחיים (חושב לשנים) והקיבה, הנובע דם המקלח
 שהוא דם הנפש, רחב נרי דנקט לשון הקרא כי ירחיב ה"א את גכולך וגו'
 בכל אות נפשך תאכל בשר, אבל קשה לאמר כי זו מצית עשה שאם התאוה
 לאכל בשר ויש לו שלא יצער את עצמו רק יאכל ע"ד שאמרו נזיר נקרא חוטא
 על שציער עצמו מן היין, וי"ם שזו מ"ע כבוש וישוב א"י (והתאוית מלה"כ
 והתאויתם לכם לגבול וגו') שירחיב גבולי הארץ ולעבוד את אדמתה ולשבע
 מטובה ובטו שמנה רמב"ן מ"ע זו דכ' והורשתם את הארץ וישבתם בה (כי יישב
 אותה) וכ' וירשתה וישבת בה ע"ש, במדרשי פנים שבע אם יש מחלוקת
 במדרשי הלכה בפנים מסבירות (כי בעקרי התורה לא שייך מחלוקת) רק בסבר
 ההלכה, וי"ם שזו מ"ע בפני עצמה על שבע הקירות שבדוקן את העדים אבל
 אין המשך הלשון משמע כן, ומעדניהם מוסב על החרו הבא אם תתעדן כם
 שיתנו מעדנים לנפשך או תזמור (תקצור) תבואתך (להי"כ איוב כ"ב כ"א)
 אשר צפנתי (ליראים) פעלתי לחוסים כי (להי"כ תלים ל"א), לרצון לאפוקי
 נדרי אונסיך, בפתע להי"כ בנזיר וכי ימות מת עליו בפתע וגו' יביא ב' תורים
 לעלצון יקיים נזרו מחדש כשמתה כמ"ש והימים הראשונים יפלו, ול"ג שצ"ל
 לאלצון ופי' שהוא נאלץ להתחיל נזירתו מחדש, המלצון ככח אישה ובעלה

ה מנין תרי"ג מצות לרס"ג

אל המקום אשר אכחרה בו תביאו קרבני רצון
 רצון מיום השמיני עולת בקר וצאן ועוף לרציון
 גם שלמי בקר וצאן וארבעים לחמי תודת צפיון
 קרבן חלבים להניף חזה ושוק למשרתי חביון
 לשרוף נותר לבקר עור העולה לכהני צביון
 לצביון מנחת מלח מחבת ומרחשת חלות ורקיקיה להערך
 ברית מלח ומכלת קדשים ומחלקות מנחות תדרך
 פתי החבתים וחלק כחלק וממכר משמר המכרך
 רחיצת מים ותרומת דשן ובקר עצי אשה ערך

להפר נדריה והפרה זו היא כמו מליץ טוב בעדה לאמור שנדרה הי' כשנגה
 שאלו ידעה שאין הם מסכימים לזה לא היתה נודרת ולכן יש בידם להפר וכמ"ש
 אשה על דעת בעלה נודרת ור' יוסף בכור שור בפ"י עה"ת כ' שכמו כן
 על דעת אביה היא נודרת ועי' בספרי באור לשמות הנדרים ח"ב ד' מ"ד
רצון כמ"ש לרצונו לפני ה'. **לרציון** לה"כ ומיום השמיני והלאה ירצה וגו'
 ומ"ש ועוף זה תימה שבעוף אי"צ ח' ימים, ואולי ר"ל מחוסר זמן בעוף תורים
 שלא הגיע זמנם ובני יונה גדולים הרבה עי' רמב"ם אי' מוכח פ"ג שהן בכלל
 מחוסרי זמן, או מנה פה דברים נפרדים מחוסר זמן ומצות קרבן עולות בקר וצאן
 ועוף, ופלא שהרמב"ם כ' להקריב כל הקרבנות מיום השמיני והלאה ולא כ' כל
 קרבנות בהמה כלה"כ שור או כבש או עז וגו'. **צפיון** שהתודה באה על מי
 שצפה לישועה בהיותו בצרה כגון יורדי הים הולכי מדבר וחכושי בית האסורים
 וחולה שנתרפא כפרש"י וראב"ע צו ז' יב. **חביון** נר' שפירש ושם חביון עווז
 (חבקוק ג') על הארון כמ"ש אתה וארון עויד שבו היו חבוים הלוחות ככרד"ק
 שם, או על בהמ"ק ששם חבוי שכינתו. **צביון** כהני בהמ"ק שנקרא הר צבי קדש
 (דניאל יא) או ר"ל כהני הדר ופאר וכן נר' מהכ' אחריו צביון מנחת כו' וכיה
 שגור המלה צביון בהפייטנים כמו אדר והוד אתן בצביון ביוצר לשחרית ר"ה
מכולת מצות אכילת קדשים שני ואכלו אותם וגו'. **ומחלקות** לחלק כל מנחה
 ומנחה בפני עצמה לכהנים עי' מנחות ע"ג. **תדרך** תנהיג כמו ידרך ענוים
 במשפט. **וממכר** לה"כ חלק כחלק יאכלו לבד ממכרו על האבות ועי' סוכה
 ג'ו. **המכרך** משמר היוצא היה מכרך למשמר הנכנס (ברכות יב), **אולם** פי'

ו

מנין תרי"ג מצות לרס"ג

ערך נפש האדם כפי שניו וכהמה שלא תבא אולם
 ערכי בתים וחומש בעליהן שדי אחזה ומקנה לגאלם
 שעירי עבודה נכר לעם וליחיד להובילם
 שדה חרמים וגזול הגר והחטאת על כל נעלם
 נעלם מקהל ומשיח יביא פר והנשיא בשעיר יתכפר
 עם הארץ כשה וגזלים ובעשירית האיפה להשפר
 מעל וגזול ישיב קרן וחומש וכאשם שנגתו יפר
 ואשם תלוי ולנחרפה והקדש בחמישיתו לכפר
 לכפר טנע חטאת ודמה בכל כלי כחקת תמימה
 הלזים ירימו סמערותם למשרתי המלך פנימה
 כה תברכו וזה חקכם חמשים ושמונה מצוה שלימה
 וקדש מכהן מן הנפש כי אם לשאריו יטמא
 יטמא מן נבלת בהמת טוהר הנוגע והנושא והאוכל כחוק
 ונוגע בטמאה ונושאה ונוגע בשרץ ברחוק
 וטמאת כלים ושכר חרש אוכל ומשקה וזרוע במחוק

שאינה ראויה להקרבה כבעלת טום או טמאה וכן בית אלו נערכין בשוין ובעליהן
 כשגאלו אותן מוסיפין חומש. **לדובילם** להקריב שעיר על חטא ע"ז לקהל
 וליחיד. **והקדש** להיכ כי יאכל קדש בשגנה ויסף חמישיתו עליו וקאי על תרומה
מנע שני כל אשר יגע בכשרה יקדש דרו"ל להיות כמות אם פסולה תפסל ואם
 כשרה היא תאכל כחמור שבה, וז"ש לכפר שהכהנים אוכלים ובעלים
 טחכפרים, **ודמה** אם הוזה על הבגד תכבם במקום קדוש. **כלי פי'**
 בכל בגד ע"י רדיק שרש כלה בסופו. **תמימה** התורה שנקרא תמימה
 או ר"ל טומאתה חקה כמו חקת פרה אדומה תמימה. **ירימן** תרומת מעשר לכהן
הנפש טמואת נפש המת. **כחק האוכל** ולא נגע טמא רק כנבלת עוף טהור
 וזה חק. או ר"ל כחק שאכל כשיעור כוית. **ברחוק פי'** שדחוק בנגיעתו
 כגוף השרץ לא כשמשפיק דבר ביניהם כגון בגד או טלית, או ר"ל כפי החק כי
 שרץ שיעורו לטמא כבעדשה ואבריו אין לו שיעור כלל ושאר הטמאות ככוית
וזרוע להיכ על כל זרע זרוע וגו' וזי יותן מים וגו' ונפל מנבלתם עליו טמא

ז מנין תרי"ג מצות לרס"ג

תנור וכירים יתץ במעין זכור ללמוד חוק
 חוק שכבת זרע לרואה ויצועו ולשכבת חיקו מהמרות
 דתי זכ וטהרתו וקרבנו ונדה וכוּעלה נזהרות
 זבה לספר ולהקריב שבוע ושכועים ליולדת ספורות
 שלשים ושלשה וכפלים ולהביא קרבן ולהורות
 ולהורות מראה עור הכשר הבהרת והסחיה רתוקים
 אם פרוח והצרעת קרחת ורעותה והנתקים
 קבוהק לטהר והבגד לעשיר המטהר ולעניו חקים
 חקי הכית וטהרתו ואז יירשו כמו דבקים
 דבקים במת יחטאון בשלישי ובשביעי ככתבם
 מזה מי הנדה יכבם וכן יטמא הנוגע כם
 גמר ארבעים וחמש מצות פרישת טמאות מלקרבם
 הוכללו מאה ושלש מצות כהנה כהתערבו כם
 כם כנכללו הראשונות נמצאו מאתים נגוהים

הוא לכם וכמשנה מכשירין פ"א המוחק את הכרישין פ"י דוחקן עד שיצא מהן
 טל ה"ז כבי יותן, חוק מהרת מעין זכור היא חוק כמ"ש רמב"ם סוף ה' מקואות
 ורס"ג נקט לה"כ תנור וכירים יותץ וגו' אך מעין זכור וגו' יהיה טהור, מהמרות
 החק הכתוב בתורה ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע וגו' וכל עור אשר יהי'
 עליו ש"ז וגו' ואשה אשר ישכב איש אותה ש"ז ורחצו במים וגו', לספר
 ז' נקיים, וכפלים בנקבה כפל ל"ג יום שהם ס"ו. רתוקים קשורים ואחוזים
 והיא ספחת, פרוח לה"כ ואם פרות תפחת הצרעת וגו', כסתה הצרעת את כל
 בשרו וטהר את הנגע וגו', והצרעת זאת התורה לכל נגע הצרעת פי'
 רמב"ן היא צרעת השחין והמכוה ע"ש. ורעותה גבתת לטהר לה"כ בהק
 הוא וגו' טהור הוא, והבגד טומאת נגעי בגדים. לעשיר מצורע
 עשיר ועני מובדלים בקרבנות טהרתיהם. הבית נגעי הכתים. דבקים
 הנוגע במת או אהיל עליו. ואולי רמז בזה גם דין טומאה בחיבורין ע"ז ל"ז
 כ' ותוס' שם, כם במי הנדה. כהתערבו כשתצרך מ"ה מצות אלו עם ג"ח
 מצות שלמעלה יעלו ק"ג ועם צ"ז הראשונות הן מאתים. נגוהים מלה"כ ועל

ח מנין תרייג מצות לרם"ג

אלה הם מצות עשה דברי חכמות ראמות נכוהים
 אונק הט ושמע ועשה שמור מצותי ויהי מבלהים
 אין חקר לשכר עושיהם ואראנו בישע אלהים

אלהים אחרים לא יהיה לך לא תעשם ותעבדם ותשתחוה להם
 ולא תביא תועבה וצפויה ולא ישמע על פיך וזכרוניהם
 כל תקים אשרה ומצבה ואבן משכית למעניהם
 אל תאכלו מזבחם ולא תלכו בחקות גויהם
 גויהם מכרות לכו ברית ומהתחתן כם הזהרו
 אוכות וידעונים לא תלמרו ומשאלו בפחזותם הוסרו
 דחו נחשים ועוננים וקסם מכשף וחכר ודורשי סת תזרו
 מקרח והקיף והשחת משרט וכתובת הנזרו
 דקזרו פן תשבעו לשוא ולשקר ולא תחללו שם אדון
 לא תענה שוא ותשא שמעו ותשת ירך לחנף ורבי מדון
 על ריב לנטות וגם משפט והכר פנים וקחת שחד לאכרון
 עול משפט ושאת פני רץ והדרור פן תכחשון ודון

דרכיך נגה אורי. מבלהים מבלהות. אין חקר כמיש כאכות שאין אתה יודע
 מתן שכרן של מצות, ואראנו בויקרא רבה פי"ט אראנו בישע אלהים לעוה"ב. וזה
 כמיש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ובמי' משלי פי"ג לצדיקים לעתיד לבוא.
 ולא תביא אל ביתך ע"ז, וצפויה אסור בהנאה שני לא תחמוד כסף וזהב
 עליהם, וזכרוניהם שני ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך
 בפחזותם אוב וידעוני, תזרו מלי' זרה הלאה, מקרח קרחה בראש,
 והעיר הריו פולא דנקט מה הסדר שבמשנה מצות פי"ג הקורח קרחה בראשו
 והמקיף פאת ראשו והמשחית פאת זקנו והשורט שריטה א' על הסת כו' הכותב
 כתובת קעקע, אדון שם ה', שמעו לא תשא שמע שוא, לחנף אל תשת ירך
 עם רשע להיות עד חסם, ורבי מדון לא תהיה אחרי רבים לרעות, לנטות
 לא תענה על ריב לנטות, וגם לא תטה משפט, לא תכיר פנים ולא תקח
 שוחד, לאכרון לאכר השכל הישר של הדין כמיש כי השוחד יעור עיני
 חכמים ויסלף דברי צדיקים, עול מה שאמר בחרוו הקודם וגם מוסב אף על
 זה גם לא תעשו עול במשפט ולא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול (קדושים
 י"ט פי"ו). תכחשון לא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו (שם י"ט י"א) וראשון

ט מנין תרי"ג מצות לרם"ג

זרין לא תזידון לאור נשיא לקלל שופט ולהקשות ערף
 לעשק ולגזול ולזין פעולה לנקום ולנטור ולהכשיל מטרף
 קרלו לכם מכל אלה ושאת חטא וחרש לחרף
 משנוא ומרצוח ורכיל ומעמוד על דם טרף
 מרף אבר מן החי וגיד הנשה נבלה ומרפה חלב ודם
 על הדם לא תאכלו ובשר בחלב אותו ואת בנו בהתיחרם
 יוצא חוץ מסימני דג והחיה והעוף והחגב כנודם
 ורמשי ארץ כל יאכלו עמי אל ישקצו ויטמאו כם כבודם
 כבודם הלוי לא יעזבנהו לא יענון יתום ואלמנה פן אחרה
 כל יוננו גר וילחצוהו ויקחו כופר לרוצח מתגרה
 לא יוננו רע ויאמצו לבב המדה והמשקל והמשורה להמרה
 לא תחמד ולא תגנב ולא תנאף זה כלל מערה
 מערה אם ואשת אב והכלה והנדה ואשת איש כם קנאתי
 שלשה דורות מורעך וכהם מחמתך גנתי

אזהרה לבפירת ממון בלא שכועה עי' ב"ק ק"ה ב'. לא תזידון להיב בוקן
 ממרא ולא יזידון עוד. לאור נשיא בעמך לא תאור. שופט אלהים לא תקלל
 ערף וערפכם לא תקשו עוד. לעשוק לא תעשק את רעך ולא תגזול לא
 תלין פעלת שכיר אתך עד בקר. לנקום לא תקום ולא תטור ולפני עור לא
 תתן מכשול. ושאת לא תשא עליו חטא עי' ערכין ט"ז ב'. וחרש לא תקלל
 חרש. משנוא לא תשנא את אחיך בלבבך, לא תרצח, לא תלך רכיל בעמיד, לא
 תעמוד על דם רעך. הדם לא תאכלו על הדם עי' סנהדרין ס"ג. חוק בשר
 שיצא חוץ למחיצתו (חולין ס"ח). דג סנפיר וקשקשת. והחיה זאת החיה אשר
 תאכלו וגו' אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וגו', ואת אלה תשקצו מן
 העוף וגו' כל שרץ העוף ההולך על ארבע וגו'. כנודם עי' אף כנודם ואינם
 כמו הרוסשים על הארץ שאומר אחריו. ורמשי השרץ הרוסש על הארץ
 הלוי והלוי אשר בשעריך לא תעזבו. יתום כל אלמנה ויתום לא תענון.
 יוננו וגר לא תונה ולא תלחצנו. כופר ולא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא
 רשע למות וגו'. מתגרה עי' רוצח כמזיד. יוננו לא חוננו וגו'. ויאמצו לא
 תאמץ את לבבך וגו'. המדה לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה
 (במשפט כבר סנה למעלה). מערה גלוי ערוה. שלשה כתו זבת בתו זבת

מנין תרי"ג מצות לרס"ג

נות אח ודוד ואחות אחיות אב ואם פניתי
 אל תטמאו בכל אלה כי את כל אלה אשר שנאתי
 שנאתי אשה אל אחותה קדש וקדשה ויבטח החוצה
 וגרושה אחרי הטמאה ואל תחלל בתך לנאצה
 ועגבות זכר וזרמת בהמה וכל תרביענה אשה לשמצה
 ומהעביר למוֹלך זרע ומלמרס כל חיה פרוצה
 פרוצה תלבושת שעטנו וכל תתעלם מאבדה ונפל
 לא תשיכו ולא תשימנהו ותהי כנושה ותמשכן השפל
 ציור לא תנסו ותתנו מוראו ולא תשמע אל נביא שקר טפל
 לא יחבול רחים ורכב וכגר אלמנה אליה קפל
 קפל כלי גבר מאשה והחלף וכל תסגר לארץ מרתים
 זר לא יאכל קדש לא תתעשת כנגע למראה עינים
 רק לא תקח האם וערלה ולא ידבק חרם בידים
 נקי בדין מענוש מבית ומכים מדות שתיים
 שתיים וארכעים ומאה מצות לא תעשה הרע
 אלה הם חובות הנוף ושתיים הקיצונות מהשתרע
 תגור כי אני דיין להפרע ולא יגורני רע
 לא תוסף עליו וממנו לא תנרע

בנו. ובהם שלשה מחמתך חמותו ואם חמותו ואם חמיו. נות אשת. קדש
 לא תהיה קדשה מכנות יש' ולא יהיה קדש מבני'. החוצה לא תהיה אשת
 המת החוצה לאיש זר, זכר ואת זכר לא תשכב משכבי אשה. פרוצה אף
 חיה פרוצה כמו כלב (עי' כלאים ס"ז ח') ועי' חגיגה י"ד ב'. ונפל לא תראה
 חסור אחיך או שורו נופלים בדרך וגו' הקם תקים עמו. קפל אף אלמנה
 עשירה שאינה צריכה ללבוש ומונת מקופל אצלה כד' ר' יהודה. גבר לא יהיה
 כלי גבר על אשה, והחלף וכן בהפך כלי אשה על גבר, מרתים מרה. מרד
 באדוניו וברח ולהיכ הוא בירמיה נ'. בנגע לאו דקוצין הנגע שלא יתראה
 נקי נקי וצדיק אל תהרג ובסנהדרין ל"ג ב' אף חייבי גלות ומלקות. מבית
 לא יהי לך בכיסך אבן ואבן וגו' לא יהיה לך בכיתך איפה ואיפה וגו'. תנרע

יא מנין תרי"ג מצות לרס"ג

תגרע זרע וקציר בשביעית ובשניהם כיוכל מדרשון
 אל תחשבו בליעל ותגשו לא תפאר ותעולל נמשון
 עכחה פאה פרט ולקט ולא יצבא הנקי ברגשון
 לא תעשה כל מלאכה בשבת נחחיו זכר ליום ראשון
 ראשון ושביעי בפסח ששה בסיון והכסא חויתוך
 העשור והחג ועצרת וממלאכה עבודה הזהרתוך
 קציר חדש ומחמצת לא יראה ולא ימצא פקדתוך
 נא ובשל ושכר עצם מהותיר והוציא זוכח על חמץ צויתוך
 צויתוך כל תפסח בשעריך נכר וערל ותושב לא יכרו עליו
 כל חכער ותצא גבול בשבת שלשים ושבע מצות זמן נקוו אליו
 פטום שמן וקטרת ולא יסך זור כל יקרב היכליו
 לא תעלו על מזבח הקטרת ונסך לא תסכו עליו
 עליו אין מעלות ונפת חרב ותכבה אש החיצון לרגוע
 מאכל חמאת פנימה ומנחת כהן טומס וטמא מלנגוע
 עוונת שמן זכה במנחת חב והבדלת מלוק בפנע
 אל תקטירו שאור ודבש וטמא להקריב לברתי ננוע

שלא לזרוע ולקצור בשביעית וכיוכל מדרשון בספרא לא תקצרו את ספיתיה
 כשם שנא' בשביעית כך ביוכל, תחשבו השמר לך פן יהיה דבר עם לכרך
 (במחשבת הלב) בליעל לאמר קרבה שנת השבע וגו', תפאר כי תחבוט ויתך
 לא תפאר, וכרסך לא תעולל כי שניהם הם נטושון לעני, ברגשון ברגש
 המלחמה, לה"כ לא יצא בצבא וגו' נקי יהיה לביתו, והכסא ראש השנה
 חויתוך הגדתי לך, תפסח לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך, יכרו
 לא יאכלו מהפסח, שמן המצחה, וקטרת וזה, אין מעלות מטה שלא
 כתב אין לעלות במעלות כלה"כ לא תעלה במעלות וגו' אולי ר"ל שהמזבח
 נפסל במעלות כמ"ש במדרש חסר ויתר (שהוצאתי עתה מכת"י) במעלת חסר
 שאפי' במעלה אחת נפסל, וכן במדרש החפץ כת"י ע"י בהערותי שם, פנימה
 שהביא דמה לפניו, מומם כהן בעל מום לא יגש להקריב, חב לא ישים עליה
 שמן ולא יתן עליה לבונה, מלוק ומלק את ראשו ולא יבדילו, לברתי אף

יב מנין תרי"ג מצות לרם"ג

ננוע אין לילדת ולא תבוא וטמא לא יאכל קדש
 מומי בהמה משחוט ומהקריב ושרוע לנדר כל תקדש
 מהותיר תודה ומלחמין מנחה ולא ילין חלב חוץ הקודש
 פן תעלה בכל מקום אתנן ומחיר מהביא לקודש
 לקדש אם נטמא לא יאכל ומכן נכר לא יאתיו
 ליוי לא יגעו ויראו כבלע ויעברו מחמשים וכחלכו ישויו
 כהני לא יחללו קדשי וכל יאכלו בגבולין וישתיו
 הן אלה מצות לקרבניהם עם לא ימיר ארבעים יהיו
 יהיו קדושים מטמאת מת מנרושה חללה זונה לנקותם
 גדולם לא יפרע ויפרום ויצא ורחק אלמנה וקרוביו כמותב
 מפרם אשת זר לא תאכל כל יפרו חרם ויקדישו בכור תם
 לא יסגירו חלוט וישכרו וכל יחללו זולתי חקותם
 חקותם נוספות חמש עשרה כלם תשעים ושתים נכונים
 המלך אל ישיב עם ואל ירבה סוסים ונשים וממונים
 זומם נדר לא יחל כל יאחרו ומלאת זרעונים
 אל יגלה הנזיר וישת דם ענב וגפנים

שאינו ננוע כגון שהפך הבשר שכמוכת על ידי קרומית של קנה דהוי פשוטי
 כלי עץ ואינו טמא (ומי שבי' ע"י עצי המערכה שנה דעצים ולכונה חיבת הקודש
 מבשרתן כבחולין ל"ו ב.), ננוע ככל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא, ושרוע
 בעל מום אסור להקדישו ע"י תמורה ו' ב', יגעו ולא יגעו אל הקדש וסתו, ולא
 יבאו לראות כבלע וגו', ישוין שלא ירימו הרע שבו לתרוסת מעשר שני ולא
 תשאו עליו חטא על המעשר וכמה לא תשאו חטא כהריסכם את חלבו ממנו
 (רמב"ן בשה"מ לאו ו'). כרהני שני ולא יחלל את מקדש אלהיו שלא יניח את
 העבודה ויצא, וכל יאכלו וישתו מעשר שני בלא פדיון חוץ לירושלם. ימיר
 לא יחליפנו ולא ימיר וגו'. לנקותם כדי שיהיו הכהנים טהורים ונקיים. ויצא
 זמן המקדש לא יצא, ורחק שלא יקה אלמנה לאשה, כמותם לא יטמא להם
 מפרם תרוסה, וישכרו בבאם אל המקדש, ינחלו חלק בארץ, חקותם
 ערים לשבת ומנרשיהם והם שש ערי מקלט ומ"ב עיר, וממונים וכסף וזהב לא
 ירבה לו, חמם אף רק כמחשבה (רמב"ם מעה"ק סי"ד) ומלאת מלאכתך ודמעך

יג מנין תרי"ג מצות לרס"ג

וְנִפְנִימִים פֶּן תִּקְדַּשׁ וּכְלָאֵי זֶרַע וּרְבֵעֵי בַהֲמוֹת מוֹנַחֲוֹת
 לֹא תִתְעַמֵּר וְתִשְׁחִית עֵץ וְיוֹסִיף הַמַּלְקָה עָלַי נִכְוָחוֹת
 וְקִמְנַרְשׁ לֹא יִמְכַר וְהַמְעַשֵּׂר לְמַת וּלְטַמָּא וּלְאִנְחוֹת
 וּמִקְנֵה הַנִּמְכָּרֹת כֹּל יִגְאוּלַּע עֲבוּדָה וְנִזְהַר מִקְדָּשִׁים רַחוּת
 דְּחֹת מִן קִהַל פְּצוּעַ וּזְכוּרֹת מִמּוֹר עִמוּנִי וּמוֹאכִי
 לֹא תִדְרָשׁוּ שְׁלוֹמָם לְעַד מִצְרֵי וְאֲדוּמֵי עַד שְׁלֹשָׁה מֵהִבִּיא
 גְּרוֹן לֹא תִנִּיף וְתִתֵּן אֶל כָּלִי וְתִתְרַשׁ בְּכֹלָאִים כִּתְעִבִי
 לֹא יַעֲבֹד בְּנַחַל וְלֹא תִכְנֶה עֵיר בְּגֵדָה בִּי
 בִּי הַשְּׁבַעְתִּיךָ לֹא תִסּוּג וְתִחַסְמוֹם וְאֶחִיךָ בַּפֶּרֶךְ לֹא תִכְלֶה
 פֶּן יִרְדּוּף גּוֹאֵל הַדָּם וְעִבְרִית לְעַם נִכְרִי לֹא תִסְלֶה
 אֲנֹנִים וְהַמְלָשִׁין כֹּל יִשְׁלַחוּ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֲמֵשׁ מִצְוֹת לְמִלְא
 הַכֹּל מֵאֲתִים וּשְׁבַעִים וּשְׁשָׁה לֹא תַעֲשֶׂה אַחַת מִמִּצְוֹת אֱלֹהִים
 אֲלֵהֶם שְׁבַעִים וְאַחַד הַמוֹסְתִים מִצְוֹתֵם שְׁנֵית לְבִית דִּין הַחֲזֵרְתִי
 בְּשֶׁבַע דְּרָכִים לְהַשְׁמִיד תַּמּוֹת וְדַיִם פּוֹרְתִי

לא תאחר ומצינו מלאה כורע שני' המלאה הורע אשר תורע (רמב"ן) וזו אוהרה
 שלא להקדים תרומה לבכורים ומעשר לתרומה וכו'. **תתעמר** ביסת תאר. **עץ**
 כי תצור אל עיר וגו', **המגרש** של הלויים. **למת** לא אכלתי באוני ממנו ולא
 בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת לארון ותכריכין. **ומקנה** ואם מכר
 את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. **שלשה** דור שלישי יבא להם בקהל ה'
גרזן וחמטש לא תניף על קמת רעך לאכל דרך קבע אלא קוטף ביד ואוכל
 עראי כשהוא במלאכת בעל השדה, **כלי** ואל כליך לא תתן, **בנחל** נחל איתן
עיר הנדחת, **השבעתך** כמ"ש ארור מסיג רעהו וארור' כו שבועה כבשבועות
 ל"ו. **תשונ** לא תשיג גבול רעך. ומ"ש כי השבעתך יל מרכ' אשר ה' אלהיך
 נותן לך, **ותחסום** שור בדיושו, **בפרך** לא תרדה בו בפרך, **הדם** כי יחס לבכו
 ולו אין משפט מות על הרוצח קאי ע"י מכות י' וי"ב שני' פן הוא לית. **לעם**
 נכרי לא ימשל למכרה. **תסלה** ל' רמיסה וכניעה כמו מלה כל אכירי. **והמרשין**
 מוציא שם רע על בתולה, **שנית** אף שכבר מנויים למעלה בל"ח נמנים פה שנית
 בעבור החיוב לב"ד להמיתם בראוי להם. **בישבע** סיני איתות, **ודים** רק כשעבר

יד

מנין תרי"ג מצות לרסי'ג

ברשף ורגם ורצח וזנות מבלי רושם הזהרתי
 כרת ואכר מאתי ופנעון המקנאים גזרתי
 גזרתי עשרים ושלושה לזכרת מושך ערלת כשרו מחוץ
 לא פסח ולא התענה ובכפורים במלאכתו נחוץ
 דים וחלב האוכלמו וטמא באכלו קדש לחוץ
 והכא ביתי וטמאתו עליו השוחט ומעלה החוץ
 דחויץ רקח שמני וקטרתו והסך משחתי במרמה
 לועמי נותר ופגול וחמץ בפסח ללחמה
 וגם אלה יספרו שנית כי מצותי להכריתם יזמה
 אף המערה מקור נדה כי היא זמה
 זמה מבוא האחות ואשר אחיות הוריו צועה
 דודתו ואחות אשתו ואשת אחיו לבלי חוק מסתעה
 חרוגו חחרגו מכלנה מן אכרית כפרץ נבעה

בסויד, **ברשף** שריפה, ואמר רשף בעבור שלא הי' שריפת הגוף מכחוץ כ"א
 כמו בנחלים, שמשילין פתילה של אכר לתוך פיו ויורדת לתוך מעיו וחומרת
 אותן. **רושם** חנק. **ואכר** מיתה בידי שמים, ו**פנעון** קנאים פוגעים בו. **מושך**
 יבמות ע"ב. **התענה** לא התענה ביוה"כ או עשה בו מלאכה שהיתה נחוצה לו
לחוק ר"ל אף שהיה חוץ לבהמ"ק שאם הי' בפנים בלא"ה חייב כרת משום ביאת
 מקדש בטומאה כמו שהוא אומר בסמוך. או ר"ל שלחצו תבירו בגרונו לדי' ר'
 יוסי ע"י זכחים ק"ו תוד"ה כיון גם הרמב"ם רפ"ו מה' תרומות כ' טמא
 האוכל תרומה טהורה, **החוק** אבל אם פטם השמן בפנים יחכן שיהי' פטור
 כגון אם עשאו לספרו לצבור. **במרמה** שהשיג במרמה את שמן המשחה
 וסך ממנו. **לועמי** אוכלי. ואולי נקט לי' לעישה לומר כי גם אם פתחו וגמעו
 חייב בכחולין ק"ב דבשלשתן כתיב נפש לרבות השותה. **ללחמה** לחם החמץ
 ובסמ"ט ב' דר"ל שאין חמץ רק בחמשת המינים שנקראו לחם בכירוש' ריש סס'
 חלה. **האחות** אחותו. **הוריו** אחות אביו ואחות אמו. **צועה** מלה"כ את צעה
 זונה. **חוק** שלא במקום מצות יבוס. **ממרועה** שע"י שהתירה תורה קחת אשת
 אחיו ביבוס יש לו מקום להתעות אותה כי גם שלא במקום מצות יבוס אין בה
 איסור. **חרוג** חדר יחררו מלחיב ויחרגו בתל"י י"ח **כפרץ** נבעה מלחיב כפרץ

טו מנין תרי"ג מצות לרס"ג

ואחריהם סקול שמונה עשר בתחלה מסות טועה
 מועה ומדיח רעהו ומתלהלה באובו וידעונו
 מגדף ועוכד אל נכר אף המעביר לו את בנו
 ילד סורר ומורה והמקלל הוריו במענו
 מכשף ובא אלי אם כי עמד על . . . כנו
 כנו כרדת עדי כלתו ואשת אביו יעודה
 על תבלית משככי בהמה ותועבת זכר צמודה
 לפי כבוד השבת מחלליה ובאי מאורשה חסודה
 לרגבים וגל אבנים וקטו מדדחים מדה נגד סדה
 מדה שנית אשוב זכר אלה להודיע כי המה הנשרפים
 שלשה מיוצאי יריכו וכהנה מעזרתו רצופים
 גשים שלש למעלה ממנו וכת כהן תוקד לרשפים
 עשר עכירות אלה כנפשותם לכרנה שרופים
 שרופים כמספרם עשרה אחרים ימותו בידי שמים
 האוכל טבל ותרומה וכהן כטמאו קדשי שמים

נופל נבעה, פוצה רחבה (גלויה) כפי רסיג בתרגומו הערבי שם, בתחלה
 בראשונה מונה מסות טועה נביא שקר שהטעה במסות נאות ובמסותים
 מועה ומדיח פוי מסית ומדיח על כי יסיתך תרגום יונתן ארום יטעיגך, מתלהלה
 מצחק באוב וידעונו (בתרגום רסיג על כמתלהלה היוורה זקים) ילך הוא כן ייג
 שנה ויום א' כבמשנה ר"ס סורר ומורה וכן במקרא הילד איננו והוא היה כן ייג
 שנה, במענו במענה פוי (כי יש מקלל מבוה במעשה כגון שאיננו קם מפניו
 וכדומה) או ריל מקלל בשם מעונה אלהי קדם, אם כא על אמו, כנו שרשו שמשם
 נולד, וכן מ"ש אח"כ כנו כרדת עדי כלתו שהשרש ירד עדי ענף. יעודה או
 ארוסה לאביו או לבנו, תבליית תכל עשו דמיהם כם, משככי איש אשר יתן
 שכבתו כבהמה ואשה אשר תקרב אל כל בהמה, מאורשה נערה המאורשה
 יוקמו ומקלתם כאבנים, מדה כמו שהוא קלקל ובא על האסורה כך מביאים עליו
 גל אבנים להסיתו, שנית מדה שניה שהיא עונש שריפה, ירכו בתו ובתו ובת
 כנו, וכהנה מעזרתו מאשתו, בתה ובת בתה ובת בנה, למעלה חסותו ואם
 חסותו ואם חסיו, אחרים הנשרפים הלאה, בטמאו כשחוא טמא ואוכל תרומה

מנין תרי"ג מצות לרס"ג

טז

עורך שי בטמאה ושכור וזר וטבול ערבים
 חסר כפור ופרוע מכלי רחוק ידים ופעמים
 פעמים אזכור שמונת אלה לעונש חנקה צבחים
 גונב נפש ומסרה חכמי ומכה אב ואם העצבתים
 צופה עם אלקו לאליז והמשקרים כאמרי פי הצבחים
 הכא אל אשת רעהו זוממי כהנת וזוניה קצבתים
 קצבתים שני אלה האחרונים והם בטפל ידועים
 תחם אביא גונבי קסוות ובוטל ארמית מקנאיהם פוגעים
 רוצח ואנשי עיר הנדחת שניהם לפי חרב גועים
 פרט שבקח מיני מות כלל אחת ושבעים
 שבעים ואחד סנהדרי ישפטום עשרים ושלושה בקמנה
 יכרתו רשעים מארץ ובוגדים יסחו ממנה
 תטימים יותרו בה ולחכמים לברכה נתנה
 אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה

תבונה אם יש את נפשכם כל האמים עושו וכאו

* שכל חכמת בני וכינתם תיראו חתת ותיראו

עשים וחמש פרשיות חקים ומשפטים להם נקראו

שהיא קדשי שמים, שי מקריב קרבן מלהיב יובילו שי למורא תרגומו ייתון
 קרבנייא לבית מקדשא דחיל, ערבים טבול יום שצריך להעריב שמשו, ואולי
 מלה חסר שאחר זה משמש גם על למעלה ור"ל חסר ערבים אבל מפני אי שווי
 החרוו נראה שצ"ל ערב מימים ור"ל שמכל בערב ועדיין לא שקעה חמה עליו
 ופעמים ורגלים, פעמים אף שכבר מנאם למעלה במספר האויון חור ומנאם
 מה בשביל העונש ע"י כ"ד. צבתים חנק הוא כמו בצנת, העצבתים הנעצבים
 ע"י זה. צופה נביא המתנבא בשם ה' לעבוד ע"ז (מלה"כ הושע ט' צופה אפרים
 עם אלהי) פי נביא דמשקר בשם ה' (ולה"כ שם ו' ה' חצנתי בנביאים הרגתם
 כאמרי פי.) וזוניה המזנים עם בת כהן אשת איש (שהכה"ג מנה כ' אלו)
 קצבתים קצב וחתך אותם שלא למנותם, האחרונים וזממי כהנת וזוניה,
 בטפל בעבור שהם מפלים ונכללו כבר באיסור הכא על אשת איש
 יעדים וזממים שנעשה להם כאשר, זממו לעשות, קסוות גונב את
 הקסוה, פוגעים הלל"מ שהקנאים פוגעים בהם, פרשיות שבתורה,
 נקראו במכלתא (בשלת מסכת ויסע) חק אלו עריות ומשפט אלו דינו אונסין

יז

מנין תרי"ג מצות לרס"ג

- * שיחו רק עם חכם ונכון הגוי גדול וכבודם ראו
- ראו שפטיהם ושוטריהם מה נהדרו במראם.
- * על פי שני עדים ויחקרו היטב במלאם
- קמי סרה כאשר זממו זמן הלשכה ילמדו פליאם
- * עורכי מלחמתי מה יפו בהשיכם המחנכים מן צבאם
- צבאם בסוד קדושים רבה מחניהם מקדשים ומכבדים
- * יצודו אשימה עלי מלך ויערפו לכפר דמי נודדים
- פרשת מלקות ייסרון והם בתרועת מלך נועדים
- * יקראו לשלום בקרב והמשלימים יהיו למו עבדים
- עבדים העברי והעבריה משפטם חקם לגלות
- * דין החובל בחכירו ובהרה ומשחית עין ומכה בשבט בכלות
- סדר נוגח ונוגף וגומץ המבעה וההבער לתגמולות
- * בשומו חנם ושכר והשוכר והשואל ופרשת נחלות
- נחלות וכל כת יורשת והבכור פי שנים יכיל
- * נותני מום ומשפטיהם והאונם והספתה בהנכיל

קנסות וחבלות, ראו פרשת שפטים ושטרים, עדים יומת המת וגוי, המי כי יקום עד חמס באיש לענות בו סרה וגוי ועשיתם לו כאשר זמם וגוי, הלשכה כי יפלא ממך דבר למשפט וקמת ועלית אל המקום וגוי, מלחמתי פרשת משוח מלחמה, המחנכים שצריכים לחנך בית כרם ואשה, מחניהם והיה מחנך קדוש ולא יראה כך ערות דבר, יצודך מל' בצדיה שהיא מחשבת ורון, כי לו בטחו בה' באמת לא בקשו מלך, מלך פרשת מלך, ויערפו ויערפו שם וגוי ונכפר להם הרם, בתרועת עשה לך שתי חצוצרות וגוי ונועדו אליך וגוי ואולי ציל פה ועם תחת והם, בקרב כי תקרב אל עיר להחמם עליה וקראת אליה לשלום וגוי, עבדים יהיו לך למס ועבדוך, ונקט פה העבדות שהיא היותר קשה מן חמס, העברי עבד עברי, ובהרה אשה הרה, בכלות שעשה בו כלה שמת תחת ידו, ונדון בדיון אם יום או יומים יעמד, ונומץ חוצר גומץ וקור, בשומו שומר, בהנכיל יים מל' ויתגבלו, וליג מל' כליון שמכלה את

יה

מנין תרי"ג מצות לרס"ג

מוציא דבה לענות ומחוקת מבושים להשכיב
 * יקברו נבלת התלוי תשלומי כפל וכפלים להשכיב
להשכיב על מציאת שדה כי תנקה מהחופר
 * וקדשתם שנת הדרור בהעברת שופר
כל מושבי הארץ פרשתי בגאולת חכר נשפר
 * סכום ארבעים מצות ונסמך לגוי כפריון יכופר
 יכפר לכם בשבתכם בחטאת הכפורים על הסדר
 * פרשת תמידין גם מוספין זפרה למשמרת בתדר
מנא העומר והככורים ושלוח טמאים טמחנה הדר
 * אהרן ובניו למלואיהם וטהרת בני לוי לבוא חדר

בתוליה, דבה שם רע על בתולת ישראל, להשכיב לענשו ע"ס שכל הב"ד כי
 הכל לפי המכייש והמתכייש, או ר"ל כונת המחוקת היתה לעשות בו מום שלא יוליד
 עדה"כ ושכולה אין בהם. ו**כפלים** ארבעה וחמשה, להשכיב במשפט זה יש בו
 להשכיב שכשור משלם חמשה כעבור הגזק לבעל השור יותר מהשה כי בו
 יחרוש כמו שבי' ראביע בשם רמ"ג, וכ"ה במכלתא בא וראה כמה חביבה
 מלאכה לפני מי שאמר והיה העולם שור שיש לו מלאכה כו' וכ"ה בב"ק ע"ט
 ב', **שדה** אם בשדה ימצא האיש את הנערה המאורשה וגו' ולנערה לא תעשה
 דבר (אף לא דבור לביישה) אין לנערה חטא מות וגו', **מושבי פרשת** כתי
 מושב עיר חומה ומושב ערי החצרים ומושב ערי הלויים, **בגאולת פרשת** כי
 ימוך אחיך ומכר מאחוזתו וגו' שבה דיני גאולת שדה וגאולת קרובים, **יכופר**
 לי כופר שני אחרי נמכר גאולה תהיה לו, **בשבתכם** שבת שבתון והוא יוה"כ,
הסדר כדתנן כל מעשה יוה"כ האסור על הסדר אם הקדים מעשה לחכרו לא עשה
 כלום, ואולי ר"ל שזה רק בשבת"ק קיים אבל בזמן הזה עצומו של יום שבתון מכפר.
בתדר כמ"ש והיתה לעדת כנ"י למשטרת ובסארי למשמרת מלמד שמשמרת ימים
 על ימים ושנים על שנים ובתוספתא פרה פ"ג חולקין האפר לגי חלקים כו'
 וחלק א' ניתן בחיל למשמרת. **העומר** קצרוהו ונתנו בקוסות ויש טנא אף שזה
 נא' רק בככורים. **הדר** מחנה שכינה ככספרי פ' נשא או ר"ל חוץ לגי מחנות
למלואיהם למלא את יום לעבודה, **חדר** פרשת קח את הלויים וגו' ואח"כ

יט מנין תרי"ג מצות דרם"ג

- קדר המשכן מה נכבד אשרי עין ראתהו במחנה
 * ארון הכרית והשלחן ואור המנורה לא ישונה
 זקב מזוקק לקטורת ונחושת נכוב לדרשנה
 * לכרות בכרכות וקללות כריתות ארבעים ושמונה
 ושמונה וארבעים סגרשי לוי, שש מהן למקלט בגדרי,
 * לכתוב תורת עץ אכנים זכר המזנכים בעדרי
 דקשמונה בגדים לתפארת ושמן זך למאור דבורי
 * ושמן רוקח והמטולח עשרים וחמש מצות דברי
 דכרי הגדתי ליעקב אותו מכל גוי באשרי
 * פנות שמים וארץ לא יכילוהו אל תפירהו אתה כחרי
 גוי אחד בארץ נטעתיד העמיתיד כליל הוא כהדרי
 * פאר כך אתפאר כמלאכי עבדי יעקב וישראל בחירי
 בחירי הנה אלה מצותי שש מאות ושלוש עשרה מספרם
 * חזק *ואטין ועשה כי בעורך אל רם

יבאו הלויים לעבד את אהל מועד וגו'. קדר המשכן ועשו לי מקדש ושכנתי
 בתוכם. לא ישונה שידלקו תמיד מערב עד כקר, או אולי רמו למ"ש כספרי
 ויעש כן אהרן להגיד שלא שינה. לקטרת למוכח הקטרת, נכוב מוכח הנחשת
 נכוב לחות תעשה אותו. לדרשנה מצות תרוסת הרשן. וקללות האמורות בהר
 גריזים ועיבל ונכלל בהן מצות ערכות שנוהגת לדורות עולם. בגדרי בארץ
 ישראל. זכר זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' ויונב כך וגו'. בגדים לכהן
 גדול לכבוד ולתפארת. דבורי כמו שצויתי שמן זית דוקא; או יל"ש לעמת מה
 שאמר ח' בגדים לתפארת אמר פה אבל אור המנורה דבורי וגורת. חקה היא כי לא
 לאורה הוא צריך. והמטולח פרשת הקטרת שני' בה מטולח מהור קדש. ליעקב
 מלהיכ מגיד דבריו ליעקב וגו' לא עשה כן לכל גוי וגו'. באשרי בעבור שהם
 אשרוהו וקבלו את התורה ועל שאר האומות חזר ולא קבלוהו כד' רזיל ע"פ
 וזרח משעיר וגו'. יכילוהו דברי תורתו כמ"ש ארוכה מארץ מדה וגו'. בחרי
 אף וכעס ור"ל בודון ובסרי. נטעתיד כמ"ש נצר ממעי (ישעי' ס"ו). כליל
 להיכ ביוחזקאל ט"ו. פארי ישראל אשר כך אתפאר (שם ט"ט). עבדי להיכ
 שם ס"ה למען עבדי יעקב וישראל בחירי, בעורך כמ"ש לולי הקביה עזרו לא

כ מנין תרי"ג מצות לרס"ג

אנא יי זכור למקבליהם ואם דל ממעש דורם
 כאשר זכיתנו להזכירם זכנו לעשותם ולשמרם.
 (אז שש מאות ושלש עשרה וכו' כמו בנדפס סוף מוסף).

יכול לו. למקבליהם למקבלי עליהם המצות אף אם דלים מעשיהם שאין
 בידם לעשותם וכן מצות בהמ"ק והתלויות בו, כאשר, דומה לזה בסוף סדר הגדה
 של פסח חסל סדור פסח כהלכתו כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו וז"ה
 בסוף סדר של ר"י טוב עלם המתחיל אבא בהיל להתיצבה, ואולי גם הסיום הנ"ל
 חסל סדור פסח הוא מרס"ג ז"ל כי לא גודע מתברו;

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

